

Jaarverslag 2019

Kind en Onderwijs Rotterdam

stichting voor christelijk primair onderwijs

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag over het jaar 2019. Een tekst vol verantwoording, cijfers en terugblikken. In mooi geformuleerde zinnen vertellen we u wat er op de verschillende beleidsterreinen in 2019 allemaal gedaan en gerealiseerd is. En er is heel veel om trots op te zijn! Voor het tweede jaar op rij zijn alle scholen *voldoende* of *goed* naar het oordeel van de inspectie. Als stichting streven we ernaar om elk jaar alle scholen *voldoende* of *goed* beoordeeld te krijgen door de inspectie. Dat betekent dat we het elke dag weer een beetje beter willen doen dan de vorige dag. Dat streven vertaalt zich in onze werkzaamheden die volgen uit het strategisch beleidsplan 2016-2020 *Samen Leren Leven*.

Onze medewerkers merken dat we zuinig op ze zijn, doordat we hen naar werkplekken helpen waar zij tot hun recht komen. We vragen naar hun ambities en helpen die te realiseren. En op school wordt het werk mét hen verdeeld. Dit leidt allemaal tot een laag verzuim. Financieel zijn we gezond, we investeren veel, de gebouwen staan er goed bij en de ICT-voorzieningen zijn op orde.

Maar het allermooiste wat er in 2019 gebeurde is dat 7635 kinderen wijzer zijn geworden. Dat 720 personeelsleden zich daar met elkaar voor hebben ingezet. Dat duizenden schriftjes werden vol geschreven met nieuwe letters, nieuwe woorden, grotere getallen en nieuw ontdekte landen. Dat er ongeveer 3 miljoen zoekopdrachten* werden ingetypt op bijna 3.000 toetsenborden. Dat kinderen ontdekten dat ze wél met een komma-getal kunnen vermenigvuldigen, dat ze wél digitaal kunnen klokkijken en wél heel goed kunnen samenwerken met iemand die ze niet zo aardig vinden. Kleine ontdekkingen met grote en mooie gevolgen. Dat is waarom we doen wat we doen.

We werken keihard aan het vergroten van kansengelijkheid. Wij geloven dat ieder kind een schepsel van God is en vanuit onze identiteit vinden we ook dat we kinderen kansen te geven hebben. Het uitvoeren en realiseren van die kansen is niet altijd gemakkelijk. Maar daar maken we ons elke dag hard voor.

Rolf van den Berg
Voorzitter College van Bestuur
Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam

*Schatting: 40 weken x 5 werkdagen x 5 zoekopdrachten x 3.000 systemen

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Inhoudsopgave

A Jaarverslag

VOORWOORD	1
H1. ORGANISATIE	4
1.1 Missie en Visie	4
1.2 De scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam	5
1.3 Structuur en organisatie	6
H2. VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT EN GMR	10
2.1. Verslag Raad van Toezicht	10
2.2. Verslag GMR	12
H3. ONDERWIJS EN KWALITEIT	16
3.1. Optimaal leren en ontwikkelen	16
3.2. Ontwikkelen en bewaken van kwaliteit	18
3.3. Veilig stimulerend en ambitieus	19
3.4. Hedendaagse digitale middelen	20
3.5. Overige aandachtspunten	20
H4. HRM	21
4.1. Arbeidsmarktbeleid	21
4.2. Verzuimbeleid	21
4.3. Vervangingsbeleid	21
4.5. Opleidingsschool	22
4.6. Mobiliteit	22
4.7. Beleid inzake uitkeringen na ontslag	22
H5. HUISVESTING	23
5.1 Duurzame maatregelen	23
5.2. Vermindering leegstand	24
5.3 Ontwikkeling huisvesting	24
5.4 Vriendelijke uitstraling schoolgebouwen	25
H6. ICT	25
6.1 Hardware	25
6.2 Digitale leermiddelen	25
6.3 Professionalisering	26
6.4 Organisatie	26
6.5 Wetenschap & Technologie	26
6.6 Loopbaanleren	26
6.7 Privacy	27
6.8 Overdracht PO-VO	27
H7. COMMUNICATIE	27
7.1. Corporate communicatie, positionering en (merk)strategie	27
7.2. Interne communicatie	28
7.3. Public relations	28
7.4. Leerling werving	28
7.5. Arbeidsmarktcommunicatie	28
H8 FINANCIEN	29
8.1. Financiële analyse balans	29
8.2 Financiële analyse staat van baten en lasten	31
8.3. Financiële kerncijfers	33
8.4. Treasuryverslag Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam	34

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00173863DHG d.d.
6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

8.5 Overige financiële onderwerpen.....	38
8.6 Toekomstparagraaf	40
8.7. Risicoanalyse	48

B	Jaarrekening	
B1	Geconsolideerde balans per 31 december 2019	50
B2	Geconsolideerde staat van baten en lasten 2019	52
B3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2019	53
B4	Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2019	54
B5	Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans	59
B6	Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	64
B7	Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde staat van baten en lasten	65
B8	Enkelvoudige balans per 31 december 2019	68
B9	Enkelvoudige staat van baten en lasten 2019	70
B10	Enkelvoudige kasstroomoverzicht 2019	71
B11	Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2019	72
B12	Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige balans 2019	73
B13	Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige staat van baten en lasten 2019	76
B14	Overige toelichting	79
B15	Overzicht verbonden partijen	80
B16	Gebeurtenissen na balansdatum	81
B17	Formele vaststelling jaarrekening 2019	81
C	Overige gegevens	
C1	Controleverklaring	82

Leeswijzer: Waar in dit Jaarverslag *hij* staat, wordt uiteraard ook *zij* bedoeld. Waar Kind en Onderwijs Rotterdam staat, wordt bedoeld *Stichting* Kind en Onderwijs Rotterdam.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

H1. ORGANISATIE

Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam is een stichting voor christelijk (speciaal) primair onderwijs in de regio Rotterdam. Wat ons bindt, is dat de medewerkers van de stichting zijn en worden geïnspireerd door de verhalen uit de Bijbel. Vooral door het voorbeeld dat Jezus ons gaf: de liefde voor de medemens, de hoop die Hij mensen bood en Zijn gedrevenheid om mensen tot hun recht te laten komen. Vanuit deze inspiratie richten wij ons naar álle mensen. Ook naar mensen die hun inspiratie halen uit een andere (religieuze) beleving. Wij leggen verbinding met andere tradities, zoeken overeenkomsten en waarderen verschillen.

1.1 Missie en Visie

Missie

Op de scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam bieden wij vanuit onze identiteit onderwijs dat kinderen uitdaagt om al hun mogelijkheden te benutten, niet alleen op het gebied van kennis en prestaties, maar ook op het gebied van persoonlijkheidsvorming. Dat doen wij met betrokken medewerkers die hoge verwachtingen hebben van kinderen, ouders, ketenpartners en van elkaar. Wij bereiden onze kinderen en ouders voor op de toekomst, waarbij ook het omgaan met veranderingen en onzekerheid belangrijk is. Wij leren hen samenwerken, samenleven en de behoefte van een ander zien en geven daarin het goede voorbeeld.

Onze missie kan nooit worden los gezien van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid, die vorm krijgt in onze bijdrage aan de (toekomst van de) stad Rotterdam. Wij zijn een betrokken en betrouwbare partner van de gemeente Rotterdam en onze ketenpartners. Wij stellen ons tot doel actief te participeren bij de uitvoering van de gezamenlijke plannen om onderwijsachterstanden te beslechten en voor elk kind passend onderwijs te bieden, binnen de mogelijkheden van de school en in het belang van het kind. Het gaat hierbij ook om uitdagend onderwijs voor hoogbegaafden en leerlingen die meer aan kunnen.

Visie

De diversiteit van onze scholen en hun populatie, het feit dat we die diversiteit als rijkdom ervaren, heeft gevolgen voor de manier waarop we naar onze scholen kijken. Wij hechten eraan dat onze scholen hun maatschappelijke verankering vinden in de wijk waarin zij staan, deel uit makend van de cultuur en geschiedenis van die wijk. Daarom vindt de aansturing kind-nabij plaats: belangen van kinderen staan centraal. Op schoolniveau wordt gezien wat er nodig is voor ouders en kinderen en op stichtingsniveau wordt ernaar gestreefd om de missie zo optimaal mogelijk te realiseren. Vanuit de stichting wordt ondersteuning verleend waar behoefte aan is of waar dat effectief en efficiënt beter kan worden geregeld dan op schoolniveau.

Onze visie is herkenbaar doordat:

- we voortdurend het belang van kinderen (en hun ouders) vooropstellen;
- we betrokken zijn bij kinderen, ouders, ketenpartners en bij elkaar;
- we ons laten inspireren door het voorbeeld van Jezus;
- onze identiteit even goed blijkt uit wat wij doen;
- wij op onze beurt een voorbeeld proberen te zijn;
- we werken naar een plek voor iedereen;
- we voortdurend werken aan verbeteringen en elkaar daarbij helpen.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

1.2 De scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam

 <p>Albert Plesmanschool ALS BASIS VOOR HET UITVLIEGEN</p>	 <p>Cornelis Haak School</p>	 <p>CHRISTELIJKE BASISCHOOL Ds. J.J. Buskesschool</p>	 <p>CBS Mozaïek</p>
<p>Albert Plesmanschool Brinnr. 10MO - Sector: PO</p>	<p>Cornelis Haakschool Brinnr. 11BY - Sector: PO</p>	<p>J.J. Buskesschool Brinnr. 11OS - Sector: PO</p>	<p>Mozaïek Brinnr. 12XS - Sector: PO</p>
 <p>CBS de Ark biedt veiligheid & perspectief</p>	 <p>Dr. J. Woltjerschool</p>	 <p>Waalse school LEERT JE MEER SINDS 1739</p>	 <p>de Lis</p>
<p>De Ark Brinnr. 13DM - Sector: PO</p>	<p>Dr J.C. Woltjerschool Brinnr. 13NX - Sector: PO</p>	<p>Waalse school Brinnr. 14CL - Sector: PO</p>	<p>De Lis Brinnr. 14FG - Sector: PO</p>
 <p>ARENDSCHOOL</p>	 <p>Juliana van Stolbergschool hand in hand de toekomst in</p>	 <p>Koningin Wilhelmina School Rotterdam</p>	 <p>Van Asch van Wijck School</p>
<p>Arentschool Brinnr. 14HY - Sector: PO</p>	<p>Juliana van Stolbergschool Brinnr. 14KP - Sector: PO</p>	<p>Koningin Wilhelminaschool Brinnr. 15FO - Sector: PO</p>	<p>Van Asch van Wijckschool Brinnr. 15FO-1 - Sector: PO</p>
 <p>CSBO BERGKRISTAL</p>	 <p>Prinses Margrietschool</p>	 <p>basisschool de Fontein Prinses Julianaschool</p>	 <p>TALMASchool</p>
<p>CSBO Bergkristal Brinnr. 03AF - Sector: SBO</p>	<p>Margrietschool/Het Podium Brinnr. 03GE - Sector: PO</p>	<p>Prinses Julianaschool / de Fontein Brinnr. 04FI - Sector: PO</p>	<p>A.S. Talmaschool Brinnr. 05SR - Sector: PO</p>
 <p>Nieuwe Park Rozenburgschool</p>	 <p>Dr. J.C. Logemannschool</p>	 <p>De Driemaster Hoek van Holland</p>	 <p>Christelijke Ontmoetingschool DE WERELD</p>
<p>Nieuwe Park Rozenburgschool Brinnr. 06NO - Sector: PO</p>	<p>Dr. J.C. Logemannschool Brinnr. 06RV - Sector: SBO</p>	<p>De Driemaster Brinnr. 07ZC - Sector: PO</p>	<p>Chr. Ontmoetingschool De Wereld Brinnr. 08AD - Sector: PO</p>
 <p>ONZE WERELD leren in het lage land</p>	 <p>CSBO De Boei Christelijke Speciale School van Rotterdam</p>	 <p>Dr. Martin Luther King Protestants Christelijke Basisschool</p>	 <p>DE REGENBOOG Kindcentrum de Stern</p>
<p>Onze Wereld Brinnr. 08UY - Sector: PO</p>	<p>De Boei Brinnr. 09EB - Sector: SBO</p>	<p>M.L. King School Brinnr. 09TC - Sector: PO</p>	<p>Regenboogschool/De Stern Brinnr. 09CW - Sector: PO</p>
 <p>De Stelberg www.stelberg.nl</p>	 <p>Het Spectrum Geeft kleur aan jouw wereld</p>		
<p>De Stelberg Brinnr. 24PA - Sector: PO</p>	<p>Het Spectrum Brinnr. 27XX - Sector: PO</p>		

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.
6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

1.3 Structuur en organisatie

Juridische structuur

De rechtspersoonlijkheid is een stichtingsvorm. De stichting is opgericht op 25 november 1977 en is ingeschreven bij de kamer van koophandel onder nummer 411 25 532.

Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer	74531
Naam instelling	Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam
Adres	Linker Rotte Kade 292
Postadres	Postbus 22009, 3003 DA Rotterdam
Telefoon	010 - 412 51 01
-E-mail	bureau@kinderonderwijsrotterdam.nl
Website	www.kinderonderwijsrotterdam.nl
Naam instelling	Stichting Steunfonds Kind en Onderwijs Rotterdam
Adres	Linker Rotte Kade 292
Postadres	Postbus 22009, 3003 DA Rotterdam
Telefoon	010 - 412 51 01
-E-mail	bureau@kinderonderwijsrotterdam.nl
Website	www.kinderonderwijsrotterdam.nl

Organisatie en bestuur

De stichting kent een organisatiestructuur waarbij de voorzitter van het College van Bestuur eindverantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding van de organisatie. De Raad van Toezicht treedt als wettelijke toezichthouder op.

Organisatiestructuur

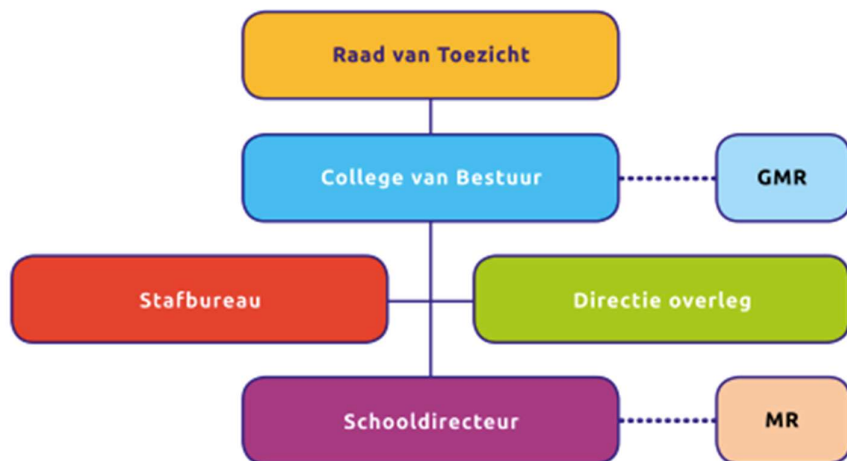
De stichting hanteert een model waar bestuur en toezicht zijn gescheiden; bestuur ligt bij het College van Bestuur en toezicht bij de Raad van Toezicht. Elk hebben hun eigen, afgebakende bevoegdheden; deze zijn opgenomen in de statuten en het reglement. Het College van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het bereiken van de gestelde doelen van de stichting en voor het uitvoeren van de werkgeverstaak. Het College van Bestuur wordt in de uitvoering ondersteund door het stafbureau, het secretariaat en de personeelsadministratie. De Raad van Toezicht heeft een controlerende en adviserende rol (de interne toezichthouder). De horizontale verantwoording vindt op bestuursniveau plaats via de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) en op schoolniveau via de Medezeggenschapsraad (MR).

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Bestuur en Raad van Toezicht

De Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs vormt de basis van de organisatiestructuur en werkwijze van Kind en Onderwijs Rotterdam. Er is een scheiding aangebracht tussen de functies van bestuur en intern toezicht. Deze is opgenomen in de statuten en het toezichtkader. Het schoolbestuur en de toezichthouder hebben afspraken gemaakt over de verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de verschillende organen.

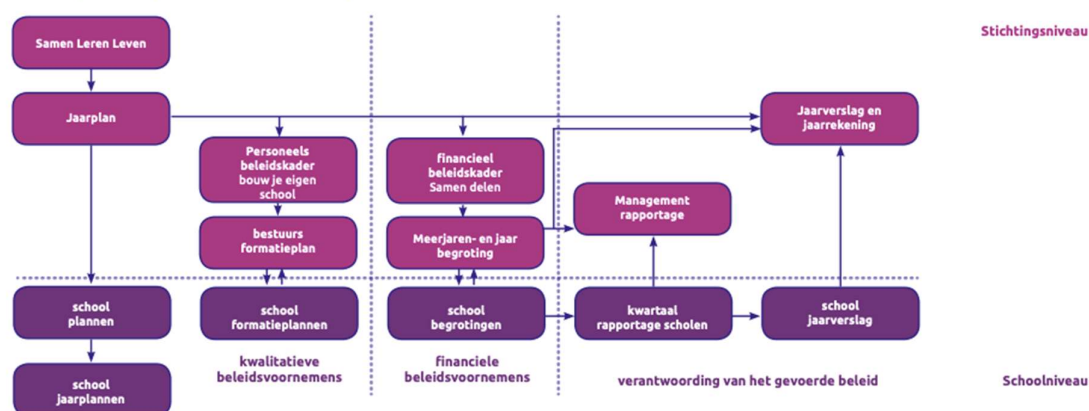
Het doel van de Code Goed Bestuur is om op een efficiënte, effectieve en transparante manier de beleidsdoelstellingen te realiseren. De bestuurder en de Raad van Toezicht overleggen minimaal zes keer per jaar over de voortgang van de werkzaamheden. Kind en Onderwijs Rotterdam hanteert een planning- en control cyclus waarin beleidsvoornemens, zoals de begroting, het toekomstig strategisch beleidsplan en de schoolplannen, worden bewaakt met behulp van managementinformatie. Hiervoor verschijnen periodiek (kwartaal)rapportages. De horizontale verantwoording vindt plaats op schoolniveau, maar ook op stichtingsniveau via de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. De stichting hecht grote waarde aan het actief betrekken van alle belanghebbenden bij de verantwoording.

Directie en College van Bestuur

Iedere school staat onder leiding van een directeur (eventueel bijgestaan door een locatieleider of adjunct) die integraal verantwoordelijk is voor de resultaten van de school. De taakverdeling tussen het College van Bestuur en de directies van de scholen is vastgelegd in het managementstatuut. Ongeveer 10 keer per jaar komen de directeuren met het College van Bestuur en de stafmedewerkers bij elkaar in het directeurenoverleg (DO); een adviesorgaan van het College van Bestuur. Tijdens dit overleg worden aanzetten voor nieuw beleid geïnitieerd, wordt gezocht naar draagvlak voor uit te voeren beleid en is er ruimte voor intervisie.

Planning & control

De planning & control cyclus ziet er schematisch als volgt uit:

De basis van deze cyclus wordt gevormd door het strategisch beleidsplan *Samen Leren Leven*. In dit strategisch beleidsplan zijn de richting en de doelen beschreven die de stichting wil realiseren. De meerjarenbegroting wordt elke keer voor vier jaar opgesteld en is een financiële weergave van het voorgenomen beleid op stichtings- en schoolniveau.

Onderdeel van de meerjarenbegroting zijn de meerjaren-investeringsbegroting, het meerjaren-onderhoudsplan, een liquiditeitsbegroting en een risicoparagraaf. Het bestuursformatieplan geeft de bezetting en het beleid ten aanzien van personeel weer en maakt ook onderdeel uit van de meerjarenbegroting.

De jaarbegroting van het volgend kalenderjaar in de meerjarenbegroting is een samenvoeging van alle schoolbegrotingen, de collectieve begroting en de begroting van het stafbureau. Deze begrotingen zijn een instrument om te meten en te sturen op de voorgenomen doelen. Per kwartaal worden er managementrapportages opgesteld die een combinatie zijn van financiële onderdelen (de cijfers) en kwalitatieve aspecten (de doelen). Deze dienen ter sturing, maar ook als interne verantwoording. Als laatste zijn er de jaarrekening en het jaarverslag waarin op stichtingsniveau verantwoording wordt gegeven over het gevoerde beleid en de resultaten daarvan.

De Stichting heeft met belanghebbenden afspraken gemaakt over de inzet, beheersing en verdeling van middelen. Deze afspraken zijn weergegeven in het financieel beleidskader. In het financieel beleidskader is de interne beheersing en administratieve organisatie uitgewerkt.

Samenstelling Raad van Toezicht per 31 december 2019

Functies en nevenfuncties leden Raad van Toezicht en College van Bestuur

Functionaris	Hoofdfunctie	Nevenfunctie(s)
Mevrouw J.E. Kallenbach-Heinen	Organisatie adviseur gemeente Den Haag	<ul style="list-style-type: none"> Lid RvT Kind en Onderwijs Rotterdam (voorzitter) Portefeuillemanager PR & Communicatie Instituut Hoogbegaafdheid Volwassenen Competitieleider jeugd en evenementen tennisvereniging Ommoord
De heer M.B. de Haas	Director Corporate Finance ING Bank NV	<ul style="list-style-type: none"> Lid RvT Kind en Onderwijs Rotterdam (vicevoorzitter) Penningmeester Stichting Erasmus Sport

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

De heer. J.A. de Groen	Senior beleidsmedewerker Directie Sociale Zaken	<ul style="list-style-type: none"> • Lid RvT Kind en Onderwijs Rotterdam • Actief lid PvdA
De heer E.H. Hulst	Universitair docent gezondheidsrecht bij het instituut Beleid en Management Gezondheidszorg van de Erasmus Universiteit Rotterdam	<ul style="list-style-type: none"> • Lid RvT Kind en Onderwijs Rotterdam • Lid RvT Stichting Protestants Christelijke Zorgorganisatie Riederborgh • Hoofdredacteur TGMA (Ts Gezondheid, Milieuschade en Aansprakelijkheid) • Lid Medical Research Ethics Committee United • Lid METC Brabant • Bestuurslid Vereniging Vrienden van de Museumwoning Tuindorp Vreewijk
De heer E.C. Lafeber	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> • Lid RvT Kind en Onderwijs Rotterdam • Voorzitter RvT PCPO Westland te Naaldwijk
De heer R. van den Berg	Voorzitter College van Bestuur Kind en Onderwijs Rotterdam	n.v.t.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

H2. VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT EN GMR

2.1. Verslag Raad van Toezicht

Kind en Onderwijs Rotterdam kent een toezicht waarbij een scheiding is aangebracht tussen de bestuurlijke en de toezichthoudende bevoegdheden. De bestuurlijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden liggen bij het College van Bestuur, de toezichthoudende verantwoordelijkheden bij de Raad van Toezicht (RvT). De RvT vervult ook de werkgeversrol ten opzichte van het College van Bestuur (CvB). De RvT vervult een brugfunctie tussen de samenleving en de onderwijsorganisatie. Hierbij richt de RvT zich op een integrale benadering van alle beleidsaspecten van de organisatie.

De RvT baseert zich in zijn handelen op de volgende bestuurs- en toezichtfilosofie: Het CvB bestuurt de stichting en de RvT ziet erop toe dat het CvB dit doet conform de kernwaarden, missie en visie van de stichting. De RvT richt zich op de strategische onderwerpen van het bestuur, de hoofdlijnen van het bestuursbeleid, de essentiële prestatie-indicatoren van de overheid en de indicatoren uit het strategisch beleidsplan. De RvT hanteert het principe van toezicht op afstand, met als uitgangspunt de Code Goed Bestuur. Het CvB legt tijdig, volledig en betrouwbaar verantwoording af aan de RvT over de bedrijfsvoering; het toezicht van de RvT sluit daarop aan. De RvT ziet erop toe dat het CvB de stichting op adequate wijze bestuurt en vertegenwoordigt.

Financiële commissie

De financiële commissie bestaat uit twee leden van de RvT en ondersteunt en adviseert de RvT op de begroting, de jaarrekening en overige financiële stukken. Hiertoe heeft de financiële commissie - buiten de reguliere vergaderingen om - overleg met de voorzitter van het CvB, de controller en de accountant.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie bestaat uit de voorzitter en vicevoorzitter van de RvT en voert de jaargesprekken met het CvB. Hiertoe voert zij op voorhand informerende gesprekken met een afvaardiging van de directeuren en het stafbureau, en de GMR. De resultaten van de jaargesprekken worden gedeeld, besproken in en bekrachtigd door de voltallige RvT. Daarnaast adviseert de remuneratiecommissie de RvT over de bezoldiging van het CvB.

GMR

Minimaal twee keer per jaar wordt een afvaardiging van de RvT door de GMR uitgenodigd voor overleg. De resultaten daarvan worden gedeeld binnen de voltallige RvT.

Integrale toetsing

De RvT houdt toezicht volgens de richtlijnen van het Toezichtkader. Dit houdt in dat de RvT integraal toezicht houdt op alle aspecten van de stichting en de onderwijsorganisatie en daarbij alle relevante belangen weegt. De RvT richt zich dus op het belang van de stichting, het belang van de scholen die door de stichting in stand worden gehouden en op het belang van de samenleving. De RvT let daarbij in het bijzonder op de manier waarop inhoud wordt gegeven aan de statutaire en strategische doelstellingen van de stichting. De RvT toetst de afwegingen die het CvB heeft gemaakt en of deze daarbij alle relevante belangen heeft meegewogen.

Werkwijze

De RvT vergadert in principe altijd met het CvB. Het CvB informeert de RvT op voorhand schriftelijk over de onderwijskwaliteit, de huisvesting, de HRM-aangelegenheden en de uitdagingen van Kind en Onderwijs Rotterdam. Hiertoe levert het CvB volgens een vast rooster de volgende documenten aan:

- De ontwikkeling van de onderwijskwaliteit op de verschillende scholen;

- Noodzakelijke documenten t.b.v. de financiële planning- en control cyclus;
- Kwartaalrapportages over Onderwijs en Kwaliteit, HRM, ICT, Huisvesting en Financiën;
- Het formatieplan;
- Prognoses leerlingenaantallen en realisatie;
- Ontwikkeling ziekteverzuim;
- Kort overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen.

Naar aanleiding van de aangeleverde informatie vraagt de RvT nader uit over eventuele verbeteracties en toetst of het CvB Kind en Onderwijs Rotterdam bestuurt overeenkomstig het vastgestelde strategisch beleidsplan 2016-2020.

Naast de reguliere vergadering heeft de RvT onderling en met het CvB regelmatig contact. Ook extra -online- bijeenkomsten worden belegd indien noodzakelijk of gewenst.

Taken en bevoegdheden:

1. De RvT houdt toezicht op de samenstelling van het CvB en zorgt ervoor dat deskundigheid op het gebied van onderwijs, financiën, huisvesting, personeelsbeleid, organisatie en bedrijfsvoering in voldoende mate aanwezig is.
2. De RvT houdt toezicht op en geeft voor zover vereist goedkeuring aan de door het CvB geformuleerde strategische doelstellingen.
1. De RvT ziet toe op de werking van de klokkenluidersregeling.
2. De RvT vervult het werkgeverschap voor de leden van het CvB en evalueert jaarlijks het functioneren van (de leden van) het CvB en legt de uitkomsten en gemaakte afspraken schriftelijk vast. De RvT maakt tenminste eens in de vier jaar een integrale balans op van het functioneren van het CvB als geheel, op basis van in ieder geval de gemaakte afspraken over doelen en prestaties, het actuele functioneren en de toekomstige opgaven.
3. De RvT ziet toe op de totstandkoming en naleving van beloningsbeleid voor bestuurders.
4. De RvT legt minimaal jaarlijks extern verantwoording af over het functioneren van het interne toezicht in het jaarverslag van de instelling.
5. De RvT ziet erop toe dat het CvB zijn verantwoordelijkheid voor de dialoog met externe belanghebbenden, zoals leerlingen, ouders, personeel en G(MR) vervult.

In 2019 heeft de Raad van Toezicht een aantal cyclische onderwerpen behandeld, zoals het vaststellen van de jaarrekening, vaststellen van de begroting, het vaststellen van het formatieplan, het aanwijzen van de accountant (KPMG).

In 2019 hebben RvT en CvB, naast de cyclische agenda, de volgende onderwerpen aan de orde gehad:

- Resultaten van de Onderwijsinspectie;
- Hoe omgaan met lerarentekort;
- Onderwijsstakingen;
- Ontwikkeling leerlingaantallen in de verschillende wijken;
- Identiteitsrijke profilering en ontwikkelingen in het lokale onderwijsveld;
- Verkennen samenwerking LMC: vanuit de intentieverklaring tot verregaande samenwerking die in 2018 is ondertekend door de besturen van Kind en Onderwijs en LMC zijn werkgroepen verder gegaan met het onderzoeken van de meerwaarde én de uitdagingen die een dergelijke samenwerking met zich mee brengt. De beide stafbureaus zijn in oktober samen in één gebouw betrokken. De Raden van Toezicht zijn in dialoog met elkaar. De Colleges van Bestuur werken onder leiding van Verus verder aan een gezamenlijke missie.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Tenslotte

Als Raad van Toezicht kijken we terug op een prima jaar voor Kind en Onderwijs Rotterdam. Wij zijn ons bewust van het feit dat het jaar 2020 tumultueuzer zal verlopen ten gevolge van de maatregelen ter bestrijding van COVID-19. Wij monitoren de situatie zorgvuldig en zijn in continue dialoog met het College van Bestuur om passende maatregelen te treffen.

Namens de gehele Raad,

Janine Kallenbach

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam

2.2. Verslag GMR

Samenstelling vergaderingen

Voorzitter

mw. Wendy Aendekerk-Folge (ouder De Stelberg)

Secretaris

mw. Maltie Ganesh-Mahabier (personeel Dr. M.L. Kingschool)

Overige leden

mw. Elles van Leeuwen (personeel Albert Plesmanschool)

mw. Marsja Reijnhoudt (ouder CBS De Ark)

mw. Lenneke Alblas (personeel De Stelberg, tot 1-9 2019)

mw. Agnes Bergsma (ouder Het Spectrum)

dhr. Marco van Ast (personeel Prinses Margrietschool)

mw. Melanie Rozenveld (personeel COS De Wereld, vanaf 1-9-2019 De Arentschool)

mw. Femke Hulsbergen (ouder CBS De Regenboog, tot 1-9- 2019)

mw. Loes Pelikaan (personeel CBS De Regenboog, tot 1-9-2019)

mw. Annemieke Kolle (ouder De Fontein)

mw. Priscilla van Noordenne (ouder Nieuwe Park Rozeburg School)

dhr. Jan van der Sluis (ouder De Lis)

mw. Marije Tuijn (ouder Waalse School)

mw. Marianne Romein (personeel De Stelberg)

Bijeenkomsten in 2019

Er zijn vijf reguliere bijeenkomsten geweest, twee ingeplande vergaderingen met de Raad van Toezicht en een vergadering met de GMR van LMC-VO.

24 januari 2019	Reguliere vergadering LMC Bestuurders als gast uitgenodigd voor nadere kennismaking
6 maart 2019	Vergadering met Bestuurder, Raad van Toezicht (voorzitter en lid aanwezig) en GMR (voorzitter en secretaris aanwezig) over Voortgang Samenwerking Kind en Onderwijs Rotterdam met LMC-VO
20 maart 2019	Kennismaking GMR LMC (voorzitter en secretaris) met GMR Kind en Onderwijs Rotterdam (voorzitter en secretaris) in aanwezigheid van de bestuurders van LMC-VO en Kind en Onderwijs Rotterdam
28 maart 2019	Reguliere vergadering
20 juni 2019	Reguliere vergadering
18 september 2019	Reguliere vergadering
11 oktober 2019	Vergadering met Bestuurder, Raad van Toezicht (voorzitter en lid aanwezig) en GMR (voorzitter en secretaris aanwezig) over Voortgang Samenwerking Kind en Onderwijs Rotterdam met LMC-VO

 KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Wijziging leden

Nieuwe leden

mw. Marije Tuijn (ouder Waalse School)
mw. Marianne Romein (personeel De Stelberg)
mw. Priscilla van Noordenne (ouder Nieuwe Park Rozeburg School)
dhr. Jan van der Sluis (ouder De Lis)

Aftredende leden

mw. Lenneke Alblas (personeel De Stelberg tot 1-9-2019)
mw. Femke Hulsbergen (ouder CBS De Regenboog tot 1-9-2019)
mw. Loes Pelikaan (personeel CBS De Regenboog tot 1-9-2019)

Afspraken met het bevoegd gezag

De GMR-vergaderingen vonden plaats op het stichtingskantoor van Kind en Onderwijs Rotterdam. De GMR vergaderde het laatste uur van de vergadering zonder aanwezigheid van de bestuurder. Rolf van den Berg (voorzitter College van Bestuur) was altijd aanwezig namens het bestuur van de stichting. De verslagen zijn in 2019 (vanwege beschikbaarheid) deels door de notulist van het stafbureau en deels door de GMR verzorgd.

Contact GMR-leden, bevoegd gezag, MR-en van alle scholen en directies scholen

De agenda's en de vastgestelde verslagen werden verstuurd naar alle GMR-leden, de directies van de scholen, MR-secretarissen en het bevoegd gezag. De GMR-secretaris verstuurde de agenda en stukken tussen de een en twee weken voor de GMR-vergadering.

De GMR ziet dat de laatste jaren het aantal GMR-leden daalt. De bestuurder is gevraagd om hier aandacht voor te vragen in het DO. Dit heeft tot meerdere nieuwe leden geleid. Het versterken van het contact met de MR-en wordt door de GMR ook als interventie gezien om het ledenaantal op peil te kunnen houden.

Scholing en vorming

Op 26 maart en 04 april 2019 organiseerde de GMR een basiscursus voor leden van de GMR en MR en overige geïnteresseerden van de stichting. De inhoud werd verzorgd door 'Ouders van waarde'. De cursus is goed bezocht en werd goed geëvalueerd.

De thema's van 2019

2019 stond vooral in het teken van het onderzoek naar verdergaande samenwerking tussen Kind en Onderwijs Rotterdam en LMC-VO. Tijdens de vergaderingen sprak de bestuurder informatief en transparant met de GMR. Op verzoek van de GMR is twee keer gesproken met de Raad van Toezicht om informatie te verkrijgen over de procesgang en vooruitgang. Ook is met de GMR van LMC-VO gesproken. Uiteindelijk is het besluitvormingsproces uitgesteld en is er nog geen advies aan de GMR gevraagd. Het zorgpunt van de GMR ligt op het behoud van de identiteit van de stichting en de kritische noot dat de samenwerking wel op basis van gelijkwaardigheid moet worden vormgegeven. De verdergaande samenwerking heeft inmiddels tot de verhuizing van het stafbureau naar het Brouwershuys geleid.

2019 was ook het jaar van de landelijke onderwijsstakingen vanwege de onvrede over de werkkonink en salaris. Deze onderwerpen zijn door de stichting vertaald naar gewenst beleid en zijn in 2019 en volgende jaren op de agenda met de GMR geplaatst.

Tenslotte is de GMR positief over de overzichten die steeds vaker verstrekt worden. Zo ontstaat meer inzicht over de kwaliteit van het onderwijs. Inzicht in de schooladviezen per school, is zo'n waardevol inzicht dat verstrekt is.

Voor de volgende onderwerpen werd instemming en/of advies gegeven.

Bestuursformatieplan 2019 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Positief advies gegeven onder de vermelding dat het een ambitieus plan is, gezien wervingsaantallen leerlingen en leerkrachten.
Begroting 2020	<ul style="list-style-type: none"> • De personeelsgeleding van de GMR heeft ingestemd met het personeelsformatieplan met de kanttekening dat de begroting zeer positief is opgesteld, kijkend naar het verwachte aantal leerlingen en het streefcijfer ziekteverzuim. • De GMR heeft positief geadviseerd over de begroting 2020. De GMR sprak wel de zorg uit over het verlies van één school en de financiële belasting voor de stichting hiervan.

Besproken onderwerpen in de overlegvergaderingen in 2019

In 2019 waren onderstaande onderwerpen gesprekstema's tussen GMR en de bestuurder:

Gespreksthema	Toelichting
Werkverdelingsplan	Beleidsnotitie waarin de kaders zijn aangegeven van de opslagfactor. De teams/scholen stellen gezamenlijk vast welke taken zij voor hun eigen school belangrijk vinden en welke niet. De GMR ondersteunt deze handelsruimte voor scholen en dat de verantwoordelijkheid zoveel als mogelijk bij de scholen wordt belegd, hoe dit zo goed mogelijk in te vullen.
Jaarverslag vertrouwenspersoon en klachtenregeling	Het jaarverslag is besproken en de regeling ter kennisgeving aangenomen. Belangrijk dat deze instrumenten goed worden gecommuniceerd zodat iedereen hier gebruik van kan maken indien gewenst.
Wervingscampagne	De GMR staat zeer positief tegenover dit plan, ook om de huidige medewerkers te blijven binden & boeien (trotsheid, werkdruk etc.)
IKC	De stichting heeft haar visie toegelicht hoe zij wil stimuleren meer IKC's te realiseren.
Beleidsnotitie Goede en Excellente Scholen	De GMR ondersteunt het ambitieniveau van de stichting.
PR en Communicatieplan	Positief plan, dat bijdraagt aan de groei van leerlingen en positionering van de stichting.
Kwaliteitsoverzicht	Transparant overzicht dat zeer veel informatie verschaft over de kwaliteit van de scholen binnen de stichting.
Evaluatie Audit	Geeft inzicht in <i>best practices</i> over de scholen heen, waarvan geleerd kan worden.
Overzicht Schooladviezen	Informatief overzicht, dat ook zeer waardevol is voor de individuele MR-en.
Beleidsagenda	Ambitieuze agenda voor komend jaar, met relevante onderwerpen om het kwaliteit van het onderwijs te borgen.
Cultuuronderwijs	Ter informatie verstrekt en de positieve feedback van de GMR richting zich op haalbaarheid van uitvoering.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

H3. ONDERWIJS EN KWALITEIT

Inleiding

De stafafdeling Onderwijs en Kwaliteit ontwikkelt, implementeert, evalueert en bewaakt onderwijs(kwaliteits-)beleid op stichtingsniveau. Het strategisch beleidsplan is hierbij leidend. De thema's uit het strategisch beleidsplan komen voort uit de missie, visie en de identiteitsparagraaf. Verder komen thema's voort uit onderwijskundige-, maatschappelijke- en politieke ontwikkelingen, (nieuwe) wet- en regelgeving, uit de behoefte van het bestuur en uit eigen initiatief.

Naast het verkrijgen van zicht op ontwikkeling en sturing op onderwijskwaliteit, biedt de stafafdeling Onderwijs en Kwaliteit ook inspiratie, ondersteuning en informatie aan scholen. Verder vervult deze stafafdeling een adviserende, ondersteunende en faciliterende rol op stichtings- en schoolniveau binnen de reguliere processen die niet direct gerelateerd zijn aan het strategisch beleidsplan. Denk daarbij aan subsidieaanvragen, advies over leertijd, schrijven van zelfevaluaties en schoolplannen, voorbereiding van studiedagen en begeleiden van professionele leergemeenschappen. Het jaarverslag is vooral afgestemd op de beleidsagenda.

Hoofdthema's

Op basis van het strategisch beleidsplan *Samen leren leven* werden voor Onderwijs en Kwaliteit (O&K) de volgende hoofdthema's voor 2019 opgesteld:

- Optimaal leren en ontwikkelen (4.1);
- Ontwikkelen en bewaken van kwaliteit (4.2);
- Veilig, stimulerend en ambitieus (4.3);
- Inzet van hedendaagse digitale middelen (4.4).

Binnen deze hoofdthema's zijn er subcategorieën die zijn opgenomen in de beleidsagenda. Per subcategorie wordt aangegeven welke activiteiten in 2019 zijn uitgevoerd.

3.1. Optimaal leren en ontwikkelen

Belangrijk binnen dit hoofdthema zijn de opbrengsten van de scholen en de (voorbereiding op de) inspectieonderzoeken.

Analyseren van opbrengsten

In schooljaar 2018-2019 voerde O&K Zicht op Opbrengstgesprekken met directeuren over de opbrengsten op E-toetsen in augustus/september en de M-toetsen in maart. De focus lag nu meer op ontwikkeling en de (aan-)sturing van de kwaliteitszorg en interventies door de directie.

Naast de opbrengsten op de tussentoetsen, hebben scholen vaker behoefte aan andere kwaliteitsindicatoren. Deze zijn niet gerelateerd aan opbrengsten, maar geven een beeld van de ontwikkeling van leerlingen op wat we *soft skills* noemen. Om dit thema verder uit te werken, is een werkgroep gestart met drie directeuren en een staflid van O&K. Verder startten twee stafleden van O&K met een leergang over het gedachtegoed van Gert Biesta. Deze leergang wordt aangeboden vanuit de PO-raad.

O&K is samen met de andere stafafdelingen een zogenaamde Scholendoorloop gestart. Hierbij geven de verschillende stafleden aan waar de ontwikkeling en de zorg zit per school. Het CvB kan deze informatie gebruiken voor de ambitiegesprekken met de directeuren. De stafleden hebben zo ook een completer beeld van de scholen als ze in gesprek gaan met directieleden.

De onderwijsinspectie bezocht in 2019 één school voor een kwaliteits- en verificatieonderzoek. Dit onderzoek is succesvol afgesloten. Eén school werd bezocht voor een onderzoek voor de kwalificatie *Goed*. Aansluitend bezocht de inspectie scholen voor thematische onderzoeken. Deze onderzoeken waren gericht op didactisch handelen (7) en extra ondersteuning (4). De inspectie zal in 2020 nog drie scholen bezoeken en dan zijn alle scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam door de inspectie als voldoende/goed beoordeeld.

Kwaliteitsnormen

De werkgroep kwaliteit heeft indicatoren opgesteld waarmee de scholen zijn ingedeeld in kwaliteitsniveaus. Hierbij is een onderscheid tussen goede scholen, voldoende scholen en risicoscholen. Kind en Onderwijs Rotterdam stuurt op de resultaten van de scholen. Hierbij gaat de aandacht uit naar de resultaten van groep 8. Scholen die twijfelden aan het behalen van goede resultaten van de centrale eindtoets, namen deel aan een interventieprogramma van Bazalt. Zeven scholen maakten hier gebruik van. O&K is nauw betrokken bij dit proces en monitort de voortgang. Op basis van de ervaringen tijdens schooljaar 2018-2019, is deze monitoring uitgebreid met een extra tussenevaluatie op schoolniveau.

In 2018 waren expertteams vanuit de gemeente actief op alle scholen die als risicovol beoordeeld waren door onder andere de onderwijsinspectie. In 2019 beëindigde de gemeente de inzet van deze expertteams. Wel bleven experts actief bij de beoordeling van de subsidieaanvragen van de als risicovol beoordeelde scholen.

Onderwijsconcepten

O&K is in 2019 nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling en begeleiding van onderwijsconcepten op een aantal (nieuwe) scholen:

- de samenvoeging van de van Asch van Wijck en Babylon Taalschool;
- de verdere ontwikkeling van Quadratum;
- het ontwikkelen van het nieuwe onderwijsconcept van de Woltjer /Logemann;
- de inzet van speciale projecten vanuit PPO Rotterdam ('ONZE-aanpak') op de MKS/Boei.

Daarnaast is de begeleiding en ondersteuning gecontinueerd op De Lis in het Liskwartier. Deze school is gestart september 2018 en heeft zich in 2019 ontwikkeld tot IKC. Het leerlingenaantal is in het eerste jaar sterk gegroeid en de prognose is goed. In 2018 is gestart met de ontwikkeling van IKC De Stern; een conceptschool in de nieuwe wijk Zestienhoven. Op 7 januari 2019 gingen de deuren open voor de eerste leerlingen. De school ontwikkelt zich goed qua leerlingenaantallen. De inspectie was tijdens een thematisch onderzoek 'didactisch handelen' onder de indruk van de ontwikkeling die de school in korte tijd heeft doorgemaakt.

Doorstroom PO/VO

Tijdens de Zicht op Ontwikkelingsgesprekken en interne audits wordt expliciet aandacht besteed aan de doorstroom van de leerlingen: gegevens die scholen publiceren in Vensters-PO op de website www.vensters.nl.

Alle scholen stellen de verplichte PO/VO-analyse op: hierbij geven ze inzicht in de adviezen die zijn verstrekt, hoeveel adviezen zijn bijgesteld en in welke mate de afgelopen drie jaar sprake is geweest van opstroom en/of afstroom binnen het VO. Deze analyse maakt structureel onderdeel uit van de aanvraag en verantwoording van de gemeentelijke subsidie.

In 2019 is de samenwerking met LMC-VO geïntensiveerd. Samen met LMC-VO is een subsidie aangevraagd die als doel heeft om (nog) betere adviezen te realiseren. Ook voeren de betrokken scholen overleg over het vergroten van de ouderbetrokkenheid in het VO. Een ander onderwerp is

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1259495-20X00371863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

het beter benutten van de periode tussen de eindtoets in groep 8 en de start in het VO. Daarnaast zijn de activiteiten binnen de werkgroepen afgerond en is er periodiek overleg tussen de IB-ers van Kind en Onderwijs Rotterdam en de onderwijs-ondersteuningscoördinatoren van LMC-VO.

Jaarlijks brengt O&K de verdeling van de schooladviezen binnen de scholen in beeld: hoeveel leerlingen hebben een eindtoets-score die passend, hoger of lager is dan het schooladvies en hoeveel adviezen worden door scholen bijgesteld.

Schooljaar	CE = advies	CE < advies	CE > advies	Bijgesteld
17-18	45%	21%	33%	16%
18-19	38%	24%	38%	24%

(CE=toetsadvies)

Basisondersteuning

In 2019 zijn alle IB'ers door Bazalt getraind op handelingsgericht werken. Daarna richtte het IB-platform van Kind en Onderwijs Rotterdam zich op kennisoverdracht over schoolweging en referentieniveaus. Met vragenlijsten en gesprekken wordt het niveau van basisondersteuning in beeld gebracht, bijvoorbeeld op het gebied van dyslexie. Dit krijgt een vervolg in 2020.

Hoogbegaafdenafdeling Quadratum

In 2019 heeft O&K samen met Quadratum en PPO Rotterdam invulling gegeven aan de ontwikkeling van een HUB. Dit is een kenniscentrum waar kennis en expertise over hoogbegaafdheid gedeeld kan worden. Hiervoor is plan ontwikkeld en een specifieke subsidie aangevraagd. De HUB zal met ingang van 2020 starten.

3.2. Ontwikkelen en bewaken van kwaliteit

Beschrijving kwaliteitsmanagement

O&K werkt doorlopend aan strategisch kwaliteitsbeleid en streeft voortdurend naar de verbetering daarvan. Dit continue proces wordt geborgd in de beleidsagenda. Een van de onderdelen van het proces is het opnemen van het gedachtegoed van Gert Biesta in de notitie. Bij de verdere uitwerking van deze notitie wordt de groei naar integraal kwaliteitsmanagement opgenomen. De Scholendoorloopgesprekken, die in augustus en september voor het eerst hebben plaatsgevonden, zijn hierbij een eerste stap.

Actualiseren Schoolondersteuningsprofiel

Alle scholen stellen elk jaar voor 1 juni hun gecomprimeerde schoolondersteuningsprofiel op en delen dit met PPO Rotterdam. Kind en Onderwijs Rotterdam was in 2019 opnieuw het bestuur dat als eerste alle gecomprimeerde schoolondersteuningsprofielen en geactualiseerde versies aanleverde bij PPO Rotterdam.

Schoolplannen en schoolgidsen

Alle schoolgidsen van Kind en Onderwijs Rotterdam voldoen aan de wet- en regelgeving.

Op 1 augustus 2020 leveren alle scholen hun nieuwe schoolplan, inclusief formele instemming van de medezeggenschapsraad, in bij O&K als vertegenwoordiger van het bevoegd gezag. O&K ondersteunt hierbij aan de hand van een uitvoeringstraject. Hierin zijn ook informatiemomenten tijdens verschillende directie-overleggen opgenomen. Scholen maken dit schoolplan via de website www.mijnschoolplan.nl of in een Excelbestand/template dat door O&K samen met een schoolcoach geactualiseerd en herzien is.

De inzet van de gemeentelijke subsidie 'Gelijke Kansen voor elk talent' is integraal onderdeel van de schoolplannen. Omdat er jaarlijks een verantwoording gevraagd wordt en elk jaar een nieuwe aanvraag gedaan moet worden, vindt er voortdurend evaluatie plaats. Vanwege het nieuwe college en daarmee nieuw Rotterdamse onderwijsbeleid, ondersteunt O&K de scholen intensief bij de aanvraag van de gemeentelijke subsidie. Hierbij gaat vooral aandacht uit naar de risicoscholen.

Centrale eindtoets

In 2019 hebben alle po-scholen met een groep 8 de verplichte eindtoets gemaakt. 13 van de scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam kozen voor het afnemen van de Centrale eindtoets van de CvTE, één school nam de AMN af, vier scholen Dia en vijf scholen Route 8. De afspraak binnen Kind en Onderwijs Rotterdam is dat scholen minimaal 5 jaar dezelfde toets afnemen.

3.3. Veilig stimulerend en ambitieus

Klachtenprocedure

In 2019 werd de interne klachtenprocedure besproken tijdens het directeurenoverleg om toe te lichten wat de afspraken zijn en hoe het proces loopt. In dit jaar werd Kind en Onderwijs Rotterdam één keer opgeroepen voor een hoorzitting bij de klachtencommissie (geschillencommissies bijzonder onderwijs). De commissie beoordeelde de klacht van de ouders op alle onderdelen ongegrond. Bij een verschil van inzicht tussen ouder en school wordt soms een beroep gedaan op bemiddeling vanuit O&K.

Scholen op de kaart

De website van de PO-raad [Scholen op de kaart](#) is bedoeld voor ouders om snel de scholen in de omgeving te kunnen vinden en met elkaar te vergelijken. Ook biedt de website een mogelijkheid om tevredenheidsonderzoeken uit te voeren. Ieder jaar zijn de scholen verplicht de monitor sociale veiligheid af te nemen. De scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam scoren op de monitor sociale veiligheid gemiddeld boven de 8. De uitkomsten van deze monitor zijn een vast onderdeel van de Zicht op Ontwikkelingsgesprekken. Er wordt een koppeling gemaakt tussen de vragenlijst en overige opties binnen Vensters PO zoals het ontwikkelen van de schoolgids.

In het voorjaar van 2019 is afgesproken dat de scholen alle indicatoren van Scholen op de Kaart structureel actualiseren, aanvullen en bijhouden. Dit blijft een continu proces, dat vanuit O&K gemonitord wordt. Het doel van de actuele informatie is onder andere dat ouders die op zoek zijn naar een school een goed en duidelijk beeld krijgen van de school.

Veiligheidsbeleid

SISA (Signaleren en Samenwerken) is het computersysteem waarin professionals kunnen signaleren en afstemmen dat zij betrokken zijn bij een kind/jongere. Het doel is om hen de best mogelijke begeleiding te bieden. Er is een nieuwe handreiking Signaleren in SISA geschreven door de gemeente in samenwerking met verschillende schoolbesturen. Deze is verspreid onder de aandachtsfunctionarissen en intern begeleiders. In 2019 zijn binnen Kind en Onderwijs Rotterdam vijf nieuwe aandachtsfunctionarissen opgeleid. Kind en Onderwijs Rotterdam neemt deel aan de bestuurlijke werkgroep 'meldcode'. Het protocol 'school en scheiding' en 'rouw en verdriet' zijn in 2019 definitief vastgesteld.

Visie op cultuuronderwijs, burgerschap en mediawijsheid

Kind en Onderwijs Rotterdam neemt deel aan een stedelijk werkgroep over cultuuronderwijs, burgerschap en mediawijsheid. Op het directeurenoverleg is besproken wat het buiten de PO-raad is van een visie op deze drie onderwerpen. Het doel was om te komen tot een gemeenschappelijke basis op deze thema's. Er is met elkaar afgesproken dat alle scholen deze gezamenlijke visie over de

KPMG

Document waarop ons rapport
1753425 20X0071863DHG d.d.

6 Juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

drie thema's terug laten komen in het schoolplan. Zo voldoen de scholen ook meteen aan de voorwaarden en eisen die de onderwijsinspectie stelt op dit thema.

Beleid goede en excellente scholen

De Driemaster in Hoek van Holland en Het Spectrum schreven, ondersteund door O&K, in 2019 een zelfevaluatie als onderdeel van de procedure 'aanvraag van het predicaat excellent'. Daarna bezocht de onderwijsinspectie beide scholen, gericht op het excellentieprofiel. Op het moment van schrijven is bekend dat beide scholen het predicaat *excellente school* hebben ontvangen.

Beleid collegiale audits

Na de eerste interne audits is een tussenevaluatie geweest. Dat heeft geresulteerd in het aanpassen van het format, aandacht voor scholing van de voorzitters van de auditteams en de manier waarop de rapportage geschreven wordt. Het streven is om alle directeuren onderdeel te laten zijn van een auditteam. Bij zeven directeuren is dat nog niet gelukt. In 2019 heeft een interne audit plaatsgevonden bij Podium, Juliana van Stolberg, Mozaïek, Arentschool en MKS/Boei.

3.4. Hedendaagse digitale middelen

Afstemming op onderwijsconcept

Hoe stem je hedendaagse digitale middelen af in het onderwijs? Dit aspect is nog in ontwikkeling. Veel scholen werken met *Snappet*. Deze methodiek biedt de leerkracht snel zicht op het begrip bij leerlingen over de leerstof. De leerkracht kan op deze manier specifieke instructie geven aan de leerlingen.

Implementatie beleidsnotitie ICT

De houding van leerkrachten en directie ten opzichte van ICT is cruciaal en behoeft prioriteit. De implementatie van 21-eeuwse vaardigheden en wetenschap&techniek binnen het onderwijs krijgt de komende jaren vanuit die invalshoek vorm. Via het programma *Pillars* wordt de hardware, software, deskundigheid van leraren en de ICT-organisatie gemeten. Zo hebben zowel O&K als ICT zicht op de stand van zaken rondom ICT op de scholen. Gekoppeld aan wetgeving en ontwikkeling op dit thema (onder andere zoals voorgesteld binnen curriculum.nu), zal digitale geletterdheid steeds belangrijker zijn.

3.5. Overige aandachtspunten

Centrale eindtoets

Naast de tussenresultaten (M- en E-toetsen) brengt O&K ook de resultaten op de Centrale Eindtoets in beeld. Op de Eindtoets van 2019 is een beeld te zien waarbij het aantal voldoende stijgt. Tot 2019 heeft Kind en Onderwijs Rotterdam steeds een stichtingsgemiddelde berekend. Door het werken met diverse eindtoetsen die allemaal een eigen schaal hanteren, is dat niet meer mogelijk.

Overzicht scores op de Centrale Eindtoets Kind en Onderwijs Rotterdam

2015	19 voldoende
2016	17 voldoende
2017	14 voldoende
2018	20 voldoende (Incl. 5xO)
2019	20 voldoende

Personeel

Na de herfstvakantie is het kantoor verhuisd naar een nieuw pand waarbij nadrukkelijk aandacht is gezocht met de afdeling O&K van LMC-VO.

KPMG Audit
Dankzij uw aandacht voor ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

H4.HRM

4.1. Arbeidsmarktbeleid

De positie van Kind en Onderwijs Rotterdam op de arbeidsmarkt vergroot jaarlijks en het is inmiddels een herkenbare en betrouwbare werkgever in de stad. Mede door deze positie op de arbeidsmarkt, konden bijna alle reguliere vacatures ingevuld worden. Daarnaast zorgde de wervingscampagne ervoor dat na de zomervakantie, op 1 fte na, alle vacatures ingevuld waren.

Het aanbod van onderwijsprofessionals is ook in 2019 afgenomen. Dat was vooral merkbaar bij het vinden van vervangers en leerkrachten tijdens het schooljaar. Leerkrachten die tijdens het schooljaar vertrekken, vormen een steeds groter probleem omdat het werven in het schooljaar steeds moeizamer verloopt. Kind en Onderwijs Rotterdam blijft staan voor kwaliteit en werkt vanuit het standpunt dat er niet een willekeurige kandidaat gekozen wordt, maar de best passende voor de vacature. Dat betekent soms dat de vacature wat langer open staat.

4.2. Verzuimbeleid

In 2019 is het ziekteverzuim verder gedaald. Er is meer grip op het verzuim. Medewerkers en directeuren geven samen vorm aan duurzaam herstel en zijn ook meer betrokken bij het proces van herstel. Hierdoor wordt de duur van het verzuim sterk beïnvloed. Alle arbeidsmogelijkheden van verzuimende medewerkers worden ingezet.

Medewerkers die in de langdurige verzuimgroep komen, krijgen allemaal een beschikking van het UWV nadat ze twee jaar ziek zijn. Dit betekent dat de stappen die genomen moeten worden in het kader van de wet poortwachter, zorgvuldig worden gevolgd en dat de arbeidsmogelijkheden van verzuimende medewerkers voldoende zijn onderzocht.

Ziekteverzuim

2017	5,43
2018	5,41
2019	4,90

4.3. Vervangingsbeleid

Het midden- en langdurig verzuim wordt opgevangen door de vervangingspool met medewerkers in vaste dienst. In 2019 konden zo alle vervangingsaanvragen op een passende wijze ingevuld worden. Het kortdurend verzuim wordt ingevuld met uitzendkrachten. De tendens in 2019 was dat de uitzendbureaus bijna geen bevoegde leerkrachten meer konden leveren voor de ad hoc aanvragen. Daarnaast was het leveren op de eerste dag vaak niet haalbaar. De vervangingsproblematiek ging vooral over het opvangen van het kortdurend verzuim. In samenwerking met de directies van de scholen zijn voor de kortdurende verzuimperodes andere oplossingen ontwikkeld die in 2020 worden ingevoerd.

4.4 Digitale gesprekscyclus

Het bestuur heeft in samenwerking met RAET Performance een digitale gesprekscyclus ontwikkeld. Deze cyclus gericht op ontwikkeling, bestaat uit meerdere gesprekken die gaan over de ambities van de medewerker afgestemd op de ambities van de school. In 2019 is gestart met de ambitie- en voortgangsgesprekken. De nieuwe manier van met elkaar in gesprek gaan over de ontwikkeling van de medewerkers en de scholen, wordt zeer gewaardeerd. Dit blijkt ook uit het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek.

KBIB

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

4.5. Opleidingsschool

De pabo's zien het aantal studenten dat kiest voor de voltijd studie teruglopen. Daar staat tegenover dat het aantal duale studenten stijgt, zoals ook de samenwerkingspartner Inholland herkent. In 2019 is samengewerkt met Inholland aan een passend duaal traject voor de werkgevers en volwassen studenten. Dit gebeurde binnen de kaders van de pabo-opleiding. Het gevolg is dat hierdoor weinig volwassen studenten zijn uitgevallen in de opleiding. Kind en Onderwijs Rotterdam biedt de duale studenten een betaalde baan. Hierbinnen hebben ze de mogelijkheid om de schoolopdrachten uit te voeren.

Kind en Onderwijs Rotterdam is gestart met een studieceterum voor volwassen studenten. Hier kunnen studenten (zonder de onderbreking van een thuissituatie) samenwerken aan opdrachten, studeren, elkaar ontmoeten, boeken lenen en in gesprek gaan met een schoolcoach. Er zijn twee bovenschoolse coaches aangesteld die zich hebben gespecialiseerd in het begeleiden van volwassen studenten. Ook wordt twee keer per cursusjaar een studie status gesprek gevoerd om te kijken wat de student nodig heeft voor de volgende stap in zijn ontwikkeling.

Volwassen studenten zijn een verrijking voor het onderwijs. Ze nemen vanuit hun eerdere carrière ervaring mee die Kind en Onderwijs Rotterdam graag wil inzetten in het onderwijs. Deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat de studenten een grote betrokkenheid bij de organisatie ervaren en na het afronden van de pabo binnen het bestuur willen blijven werken.

Leerwerkplaats Albeda en Kind en Onderwijs Rotterdam

In 2019 is Kind en Onderwijs Rotterdam in samenwerking met het Albeda een nieuwe opleiding gestart voor onderwijsassistenten mbo 4. De inrichting van het onderwijs zal de komende jaren veranderen. Daardoor ontstaat een grotere behoefte aan onderwijsondersteunend personeel. Van de onderwijsondersteuners in het nieuwe onderwijs worden andere vaardigheden en kennis verwacht. Door samen een leerwerkplaats te starten, werken we met elkaar aan de toekomst van anders georganiseerd onderwijs.

4.6. Mobiliteit

Het mobiliteitsbeleid van Kind en Onderwijs Rotterdam leidt ertoe dat er minder leerkrachten vertrekken omdat we beter in zijn staat de leerkrachten te binden en te boeien. De interne mobiliteit wordt gezien als groei, ontwikkeling en het verrijken van kennis van scholen. Het bestuur hecht eraan om zonder gedwongen mobiliteit de formaties op alle scholen passend te krijgen. De vacaturekrant, die elk jaar in het voorjaar uitkomt, geeft de medewerkers een goed overzicht van de mogelijkheden binnen het bestuur.

4.7. Beleid inzake uitkeringen na ontslag

Het personeelsbeleid is erop gericht om in voorkomende gevallen in goed onderling overleg te komen tot het nemen van afscheid van elkaar. In alle gevallen worden buiten de wettelijke (transitie)vergoedingen geen andere vergoedingen toegekend. Uitzonderingen hierop vormen maatwerk, waarbij geringe bedragen voor bijvoorbeeld ondersteuning bij outplacementtrajecten en/of het faciliteren van opleidingen wordt geboden wanneer het vertrekkende personeelslid buiten het onderwijs wil gaan werken.

H5. HUISVESTING

Huisvesting is voor leerlingen en medewerkers geen hoofdzaak, maar wel een hele belangrijke bijzaak. Ook in 2019 werd ervoor gezorgd dat de schoolgebouwen een goed onderhouden thuis zijn voor de leerlingen en medewerkers. Een plek waar zij zich in de eerste plaats veilig voelen en prettig kunnen leren en werken.

De noodzakelijke werkzaamheden werden aanbesteed volgens de aanbestedingsregels van de gemeente Rotterdam (leidraad bouwprojecten). De rol van huisvesting in dit proces is adviseren en zorgen dat bij de uitvoering van verschillende werkzaamheden betrokkenen zo min mogelijk overlast ervaren.

In 2019 werden verschillende huisvestingsprojecten uitgevoerd:

5.1 Duurzame maatregelen

Zonnecollectoren werden benut om CO₂-reductie te realiseren. Kind en Onderwijs Rotterdam heeft nu in totaal 986 zonnepanelen, verdeeld over zes schoolgebouwen. Dit leverde in 2019 142.529 kg CO₂-reductie op. De besparing per school:

School	Productie 2019	Co2 besparing
Het Spectrum	52.165 KWH	31.299 kg
Driemaster	55.883 KWH	35.330 kg
Nieuwe Park Rozenburgschool	18.908 KWH	11.345 kg
Waalse school	42.025 KWH	25.215 kg
Fontein	25.479 KWH	15.287 kg
De Regenboog	40.089 KWH	24.053 kg
Totaal	234.549 KWH	142.529 kg

Deze zes scholen hebben een besparing van 30% behaald op hun op energiekosten. Dit kwam dankzij de verstrekte SDE-subsidies (stimulering duurzame energieproductie) van het ministerie en de directe besparing op het stroomverbruik.

Op 26 november 2019 is een van de grootste collectieve (Europese) energieaanbestedingen van Nederland afgerond en gegund aan De Vrije Energie Producent B.V. (DVEP). Zij gaan aardgas en elektriciteit leveren aan 6.000 schoollocaties met een totaal volume van ongeveer 400.000.000 kWh en 100.000.000 m³ per jaar. Het gebruik van Kind en Onderwijs voor 29 gebouwen in 2019: 1.771.713 kWh Elektriciteit en 456.277 m³ gas. Bij de aanbesteding is rekening gehouden met 17,5% vergroenen met Nederlandse wind en Co₂-compensatie zodat Kind en Onderwijs Rotterdam voldoet aan de duurzaamheidsambities van de Rijksoverheid.

In 2019 werd een regeling van kracht om informatie te melden over energiebesparingssystemen bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Kind en Onderwijs Rotterdam heeft aan deze informatieplicht voldaan; voor 1 juli 2019 zijn alle gegevens van de schoolgebouwen in het systeem van het ministerie ingevoerd. Alle maatregelen die binnen 5 jaar terug verdiend kunnen worden, moeten ook daadwerkelijk uitgevoerd worden. Voor Kind en Onderwijs Rotterdam gaat het hierbij onder andere om het vervangen van boilers, luchtbehandelingsinstallaties en ventilatoren. In de begroting van 2021/2022 is hiervoor een voorstel opgenomen.

Het ministerie eist dat er in 2030 een gezamenlijke energiebesparing van 40% voor de hele onderwijssector ten opzichte van 2017 is gerealiseerd. Een maatregel waar Kind en Onderwijs Rotterdam al sinds 2012 rekening mee houdt en naar handelt.

5.2. Vermindering leegstand

In 2019 zijn verdere plannen gemaakt om leegstand terug te dringen. Dat doet Kind en Onderwijs Rotterdam in overleg met de gemeente Rotterdam en andere schoolbesturen. In 2019 zijn geen schoolgebouwen afgestoten. Wel is een schoolgebouw aan de IJscubstraat toegevoegd als tijdelijke huisvesting voor de Arentschool. Door de afname van leerlingen en een extra gebouw, is de leegstand van de Kind en Onderwijs Rotterdam toegenomen van 13,1% in 2018 naar 17% in 2019.

5.3 Ontwikkeling huisvesting

Huisvesting Podium-Overschie

In december 2018 zijn de plannen voor de huisvesting Podium-Overschie verder uitgewerkt en als businesscase bij de gemeente Rotterdam ingediend. Tijdens dit proces werd bekend dat de situatie opnieuw ging veranderen. Schoolbestuur BOOR gaat op hetzelfde plot ook een nieuwe school bouwen. De gemeente Rotterdam wil dat de beide scholen verschillende ruimtes samen gaan gebruiken, zodat in totaal minder vierkante meters gebouwd hoeven te worden. Het overleg om tot een eindvisie (m2, gymzaal etc.) te komen heeft veel tijd in beslag genomen. De verwachting is dat in de eerste helft van 2020 een plan bij de gemeente ingediend kan worden dat gebaseerd is op de nieuwe visie van de gemeente, zoals vastgelegd in het nieuwe Integraal Huisvestingsplan.

De Stern 'Hoog16hoven' Overschie

Het ontwerp van het tijdelijke gebouw Fase II aan de Woensdrechtstraat voor de school De Stern is afgerond. De gemeente Rotterdam is een openbare aanbesteding gestart voor de bouw. In de zomervakantie van 2020 zal het gebouw klaar zijn en kan de Stern verhuizen van het tijdelijk gebouw Fase I aan de Xerxesweg naar het tijdelijk schoolgebouw met gymzaal -Fase II- aan de Woensdrechtstraat. De ontwikkeling van het definitieve gebouw bevindt zich nog in een pril stadium. De afdeling Stedenbouw van de gemeente Rotterdam heeft de randvoorwaarden voor de bouw en de locatie nog niet definitief vastgesteld.

Arentschool - Kralingen-West

Dit project bestaat uit drie verschillende businesscases.

1. Nieuwbouw van de Arentschool zelf op de huidige locatie. De businesscase is goedgekeurd, de Europese aanbesteding loopt. De verwachting is dat deze procedure eerste helft 2020 afgerond kan worden en daarna het ontwerp gemaakt kan worden.
2. De IJscubstraat als tijdelijke huisvesting voor de Arentschool. Dit is afgerond en de leerlingen zijn in de kerstvakantie verhuisd.
3. Assendelftstraat als tijdelijke huisvesting voor de Arentschool en voor definitieve huisvesting als uitbreiding van de Nieuwe Park Rozenburgschool. De businesscase is goedgekeurd door de gemeente Rotterdam. De aanbesteding loopt en begin 2020 wordt gestart met de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden zodat de school in december 2020 in gebruik genomen kan worden.

Asch van Wijk school oude Westen Centrum

Er is een plan gemaakt voor de samengevoegde school Asch van Wijk en Babylon. Het schoolgebouw van Speijkstraat 109 moet toekomstbestendig gemaakt worden, zodat de nieuwe school er als IKC gehuisvest kan worden. De gemeente Rotterdam omarmt het plan en er is een procedure gestart om de financiële middelen beschikbaar te krijgen, zodat het plan tot bestekfase uitgewerkt en aanbesteed kan worden.

Nieuwe Park Rozenburgschool Kralingen

Buurtbewoners hebben jarenlang geprocedeerd tegen het schoolplein van de Nieuwe Park Rozenburgschool. Uiteindelijk is overeenstemming bereikt tussen de gemeente en bezwaarmakers. Er is een plan gemaakt voor de aanleg van een nieuw schoolplein met een grote, overdekte en onderheide fietsenstalling. De stalling zal een mos-sedumdak krijgen. In 2020 zal het plein aangelegd worden.

5.4 Vriendelijke uitstraling schoolgebouwen.

Na de presentatie van Iris Bakker van www.levenswerken.eu op een studiedag over schoolpositionering, is op vier scholen een *QuickScan* uitgevoerd naar de inrichting en uitstraling van de gebouwen. Op De Fontein is aan de hand van de resultaten en het advies van deze *QuickScan* een proef uitgevoerd in combinatie met grootonderhoud. De reacties van het personeel en de ouders van de leerlingen op de nieuwe uitstraling zijn positief.

H6. ICT

De doelen die op het gebied van ICT en Onderwijs zijn opgesteld, komen vanuit de strategische visie. Deze doelen zijn vastgesteld op bestuursniveau. De uitwerking van de doelen wordt steeds zichtbaarder in de scholen en in het onderwijs. Er zijn duidelijke doelen geformuleerd voor hardware, digitale leermiddelen, ICT-deskundigheid en voor hoe dit georganiseerd gaat worden.

In 2017 is aan de hand van een meetinstrument voor het eerst in kaart gebracht hoe het gaat met ICT op de scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam. In 2019 is aan de hand van het meetinstrument Pillars de stand van zaken geactualiseerd. Met de resultaten van de meting zijn ook de actieplannen per school bijgesteld.

6.1 Hardware

In 2019 kreeg ICT steeds nadrukkelijker een plaats op de scholen en hierdoor ontstond meer en meer een optimale leer- en werkomgeving. Er werd geïnvesteerd in draadloze netwerken. Op slechts een enkele school is dit nog een actie voor 2020. Er werd een toename van het aantal digitale werkplekken voor leerlingen gerealiseerd. Op een digitale werkplek staat een laptop of een computer. Op steeds meer scholen zijn het afgelopen jaar de oude bord/beameropstellingen vervangen. Vanaf 2020 moet iedere leerling de instructie kunnen krijgen met de moderne touchscreen borden. Een goede internetverbinding en een snel netwerk zijn bevorderlijk voor de optimale digitale werkomgeving voor de leerlingen. Alle scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam beschikken hier over. De samenwerking met de externe partner voor netwerk- en werkplekbeheer werd gecontinueerd. De werkzaamheden werden naar tevredenheid uit gevoerd.

6.2 Digitale leermiddelen

De leermiddelen die gebruikt worden, zijn in toenemende mate digitale leermiddelen. Deze worden ingezet bij de instructie, de pre oefening en de toetsing. Ze zijn ook geschikt om in te zetten ter preventie en bij remediëring. Door de goede infrastructuur kunnen de leerlingen hier dus steeds meer van profiteren. Ook de leerkracht vaart er wel bij. De programma's nemen veel nakijkwerk uit handen en leveren rapportages die leerkrachten in staat stellen om nog betere analyses te maken. Zo draagt ICT ook bij aan de gestelde kwaliteitsdoelstellingen.

Na de basisschool zal voor veel leerlingen het gebruik van digitale middelen verder toenemen. En tegen de tijd dat de leerlingen de arbeidsmarkt betreden, is er geen beroep meer denkbaar waarin

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
133423 26X00171863DHG d.d.
8 Juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

digitalisering en technologie geen rol speelt. In 2019 werd daarom op iedere school van Kind en Onderwijs Rotterdam uitvoering gegeven aan het plan Digitale Geletterdheid. Op alle scholen werd aandacht besteed aan ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheid, mediawijsheid en programmeren. Zo leerden onze leerlingen onder andere blind typen en werken in Officeprogramma's als Word en PowerPoint. Beoordelen of het nieuws klopt en snappen hoe reclames werken, was onderdeel van lessen informatievaardigheid. Bij mediawijsheid gaat dat nog een stap verder. Daar konden de leerlingen ook content creëren en publiceren. Veilig het internet op gaan, hoort daar natuurlijk ook bij. Programmeerlessen worden in alle groepen aangeboden. Leerlingen leerden op die manier om een grote taak op te knippen in kleine stapjes (commando's). Dat is niet alleen heel leuk, maar ook erg zinvol.

6.3 Professionalisering

De drie georganiseerde professionaliseringsbijeenkomsten voor onderwijsinhoudelijk ICT'-ers stonden vooral in het thema van digitale geletterdheid. De taak om dit naar de lespraktijk te vertalen, rust vooral op hun schouders. Daar is afgelopen jaar een voortvarende start mee gemaakt. Voor veel leerkrachten is dit nieuw; het moet groeien. Investeren in de deskundigheid van de leerkracht zal ook na 2019 nodig zijn. De komende jaren zal worden voortgebouwd op wat in gang is gezet. Extra aandacht zal uitgaan naar het versterken van de leerkrachten die in toenemende mate moeten werken met ICT. Ook schoolleiders worden daarin meegenomen. Voor hen startte in 2019 de opleiding Toekomstgericht Onderwijs.

6.4 Organisatie

Wanneer het om ICT-organisatie draait, is de onderwijsinhoudelijk ICT'-er erg belangrijk. Deze collega is de stimulator, inspirator en onderwijsinhoudelijke vraagbaak. Maar in alle gevallen is deze persoon in de eerste plaats een leerkracht. Daarom is er in 2019 in de organisatie van de werkzaamheden geïnvesteerd, onder andere door een duidelijke scheiding van taken en een toename van het aantal taakuren. Zo worden van de onderwijsinhoudelijke ICT'-ers geen technische oplossingen meer verwacht. Het is rendabeler om de externe partner bij incidenten of verbeterverzoeken in te schakelen. Maar het melden hiervan vroeg nog te veel van de tijd van leerkrachten. Daarom pakken sinds 2018 steeds meer ambulante collega's, conciërges, administratief medewerkers of andere onderwijsondersteunend medewerkers dit op. Ook de inkoop en het afhandelen van garanties behoort niet langer tot de taken van de onderwijsinhoudelijk ICT'-er.

6.5 Wetenschap & Technologie

In 2020 moet Wetenschap & Technologie (W&T) in het curriculum van iedere school zijn opgenomen. Vanaf 2016 worden leerkrachten hiervoor al getraind en dit traject werd in 2019 vervolgd. Zo werden er middelen en methodes aangekocht of gehuurd en wedstrijden georganiseerd waardoor leerlingen volgens de principes van het onderzoekend en ontwerpend leren aan de slag gingen. Leerlingen waardeerden deze uitdaging enorm, want het resulteerde in creatieve ontwerpen die ze zelf bedachten. Leerlingen worden zich bewust van hun eigen kwaliteiten en talenten. Zo werkt W&T mee aan wat Loopbaanleren wordt genoemd. Deze relatief nieuwe manier van lesgeven zal de komende jaren verder worden ontwikkeld door onder andere trainingen aan leerkrachten.

6.6 Loopbaanleren

Ieder kind heeft talenten. Kinderen kunnen sporttalent hebben, zorgzaam zijn of juist een heel creatieve kant hebben. Deze talenten van jezelf kennen en weten wat je daarmee kan doen, helpt om je route uit te stippelen naar de toekomst. Daarom wordt er op scholen van Kind en Onderwijs Rotterdam steeds meer aandacht besteed aan het laten ontdekken wie de leerling is. Dit gebeurde in 2019 door gastlessen, bedrijfsbezoeken en mini-stages, maar ook door het organiseren van

evenementen op de eigen school kregen leerlingen meer zicht op zichzelf. Steeds meer scholen bieden hun leerlingen digitale portfolio's aan om de eigen kwaliteiten in kaart te brengen.

6.7 Privacy

Op 25 mei 2018 trad de AVG in werking. Kind en Onderwijs Rotterdam was daar goed op voorbereid. Personeelsleden kennen onze interne reglementen en protocollen en met verwerkers zijn afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in zogenaamde verwerkersovereenkomsten. Intern werd een *privacy officer* benoemd en op de organisatie als geheel houdt een extern toezichthouder (een functionaris gegevensbescherming) toezicht. Op de website www.kindenonderwijsrotterdam.nl werd een privacy-statement gepubliceerd, waardoor transparantie naar leerlingen, ouders en medewerkers is ontstaan. Voor het beveiligen van persoonsgegevens werden passende maatregelen getroffen. Desalniettemin is continue monitoring nu en in de toekomst nodig.

6.8 Overdracht PO-VO

In Rotterdam maakten in het afgelopen jaar ongeveer zesduizend kinderen de overstap van een basisschool naar een school voor voortgezet onderwijs. Daar zaten ook ruim 800 leerlingen van Kind en Onderwijs Rotterdam bij. Het proces rond deze overstap is al jaren vastgelegd in de Rotterdamse Plaatsingswijzer. Kind en Onderwijs Rotterdam heeft zich daar ook aan verbonden. Door de bestuurlijke overleggen, de inzet van de leerkrachten, interne begeleiders, ouders en vele andere betrokkenen lukt in Rotterdam om dit naar ieders tevredenheid te organiseren. Aandacht blijft uitgaan naar steeds betere advisering en verbetering van de latere afstroom. Vanaf augustus 2019 is de Rotterdamse Plaatsingswijzer overgedragen van FOKOR aan Koers VO. Daarmee is ook de naam gewijzigd: het heet voortaan de OverstapRoute.

H7. COMMUNICATIE

Het is van belang dat scholen individueel en het bestuur als overkoepelende organisatie in het algemeen, zich continu presenteren aan hun belanghebbenden en doelgroepen.

Deze presentatie-activiteiten omvatten:

1. Corporate communicatie, positionering en (merk)strategie;
2. Interne communicatie;
3. Public relations;
4. Leerling werving;
5. Arbeidsmarktcommunicatie.

7.1. Corporate communicatie, positionering en (merk)strategie

Hierbij gaat het om:

- Het vastleggen en toezien op consistent en coherent gebruik van de huisstijl in woord, beeld(merk) en geschrift in alle uitingen, middelen en media zowel van de overkoepelende organisatie Kind en Onderwijs Rotterdam als van de individuele scholen. Scholen laten duidelijk zien dat zij onderdeel uitmaken van de stichting Kind en Onderwijs Rotterdam.
- Het adviseren van het College van Bestuur en de schoolleiders bij het ontwikkelen van (nieuwe) schoolconcepten en integrale kindercentra (IKC's) op het gebied van positionering, merk-, en communicatiestrategie. Schoolteams leerden het afgelopen jaar hoe ze de kernwaarden van de school konden vertalen naar onderscheidende factoren. Ook leerden ze hoe deze kernwaarden vertaald kunnen worden naar activiteiten (al of niet onderwijsinhoudelijk) in de dagelijkse schoolpraktijk.
- Het verzorgen van een publieksversie van het bestuurs-jaarverslag.

KPMG

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

7.2. Interne communicatie

- Interne communicatie omvat binnen Kind en Onderwijs Rotterdam zowel de communicatie naar eigen medewerkers op alle geledingen, als ook de communicatie van scholen naar ouders van de leerlingen. Voor de communicatie naar eigen medewerkers werd de digitale nieuwsbrief De Schoolklapper ontwikkeld, die telkens voor een vakantie verschijnt. De dagelijkse ontsluiting van nieuwswaardige gebeurtenissen in brede zin, gaat via het facebook-account van Kind en Onderwijs Rotterdam. Op deze Facebookpagina werd ook alle berichtgeving vanuit de scholen nogmaals gedeeld.
- In 2018 werd een start gemaakt met het onderzoek naar een hechte(re) samenwerking met LMC-VO. Om alle medewerkers te informeren, werd samen met de communicatieadviseur van LMC-VO de nieuwsbrief 'Samen op Weg' ontwikkeld.
- Voor de communicatie van scholen naar ouders worden (digitale)nieuwsbrieven gebruikt en worden in toenemende mate ook APP 's zoals Mijn schoolinfo en Social Schools ingezet.

7.3. Public relations

Zowel proactief als reactief werden bij nieuwswaardige onderwerpen contacten onderhouden met lokale, regionale als nationale onderwijsjournalisten. De afdeling communicatie ondersteunde de schoolleiders en de zogenoemde Schooljournalist ook bij het proactief benaderen van pers en bij het regelmatig zichtbaar zijn en blijven op sociale media en op websites.

7.4. Leerling werving

Kind en Onderwijs Rotterdam streeft naar een groei in aantal leerlingen. Daarom werden in 2019 diverse workshops georganiseerd waardoor schooldirecteuren en schooljournalisten kennis en kunde van schoolmarketing kregen aangereikt. Enkele scholen werden begeleid in het (opnieuw) ontwikkelen van websites en andere communicatiemiddelen. Hierdoor zijn ze beter (digitaal) vindbaar en sluiten ze beter aan bij de perceptie van de ouders van nu.

7.5. Arbeidsmarktcommunicatie

Het HRM-beleid werd ondersteund met advies en het ontwikkelen van middelen en media. Het doel was om de ingezette actieve marktbenadering kracht bij te zetten en de herkenning van de organisatie als aantrekkelijke werkgever, zowel binnen als buiten de stadsgrenzen, te realiseren.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

H8 FINANCIËN

8.1. Financiële analyse balans

De volgende opstelling is voor de analyse van de financiële positie, die is gebaseerd op de gegevens uit de balans.

Op korte termijn beschikbaar	31-12-2019	31-12-2018
Liquide middelen	10.012.832	4.492.105
Vorderingen	3.989.418	4.783.219
Effecten	3.496.179	4.717.887
Kortlopende schulden	-6.143.731	-6.110.721
Werkkapitaal	11.354.698	7.882.490
Vastgelegd op lange termijn		
Materiële vaste activa	7.060.475	6.735.626
Financiële vaste activa	8.000.000	10.000.000
	15.060.475	16.735.626
Gefinancierd met op lange termijn beschikbare middelen	26.415.173	24.618.116
Deze financiering vond plaats met		
Eigen vermogen	21.975.628	20.429.112
Voorzieningen	4.439.545	4.189.004
	26.415.173	24.618.116
Balans	31-12-2019	31-12-2018
Activa		
Materiële vaste activa	7.060.475	6.735.626
Financiële vaste activa	8.000.000	10.000.000
Vorderingen	3.989.418	4.783.219
Effecten	3.496.179	4.717.887
Liquide middelen	10.012.832	4.492.105
	32.558.904	30.728.837
Passiva		
Vermogen	21.975.628	20.429.112
Voorzieningen	4.439.545	4.189.004
Kortlopende schulden	6.143.731	6.110.721
	32.558.904	30.728.837

Toelichting op de balans

Het balanstotaal is ten opzichte van 2018 met € 1.830.000 toegenomen.

Materiële vaste activa

De waarde van de materiële vaste activa (aanschaf inventaris/ICT/gebouwen/overige bedrijfsmiddelen en leermethoden, na aftrek van afschrijvingen) is met € 324.000 toegenomen. De totale investeringen in 2019 bedroegen € 1.656.000. Begroot was € 2.168.000. De investeringen

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
nummer is: 2019-1863DHG d.d.
29 juni 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

lager dan begroot, doordat een aantal investeringen in gebouwen (Arentschool, Nieuwe Park Rozenburg) in 2020 uitgevoerd zal worden. De overige investeringen zijn voornamelijk inventaris en ICT. De investeringen in leermethoden worden steeds vaker vervangen door het afsluiten van licenties.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa is afgenomen met € 2.000.000. Kind en Onderwijs Rotterdam heeft vanaf 20 mei 2011 belegd in een *Structured note*. Dit is een belegging met een vaste looptijd en heeft als eigenschap een 100% inleggarantie van Credit Suisse International op einddatum. In 2019 is de *note* verkocht. De opbrengst was € 288.540. In 2019 is vervolgens belegd in 5 *notes*, ieder ter waarde van € 2.000.000. De structuur van deze beleggingen is een vaste looptijd van tien jaar en een 100% inleggarantie. In december 2019 is de *note* 'Dow Jones Eurostoxx 50 Asian Tail' ter waarde van € 2.000.000 verkocht. De opbrengst was € 215.000.

Vorderingen

De vorderingen zijn afgenomen met € 793.000. De afname is vooral toe te schrijven aan de per balansdatum 31-12-2018 lagere post debiteuren (€ 288.000), afname van de post 'te ontvangen gemeente inzake huisvesting' € 680.000 en toename van de te ontvangen subsidie OCW (€ 40.000). De post 'te ontvangen gemeente inzake huisvesting' waren voorgesloten betalingen voor de investeringen in huisvestingsfaciliteiten die zijn toegezegd in het integraal huisvestingsplan 2018 (IHP) en vooruitbetalingen die in de toekomst na overleg met en door de gemeente Rotterdam worden gefinancierd. In 2019 zijn deze vorderingen ontvangen.

Effecten en borg

De waarde van de effectenportefeuille is in 2019 afgenomen met € 1.220.000 door de verkoop van effecten van het Steunfonds. Deze effecten zijn in 2019 nog niet geheel in nieuwe beleggingen omgezet, maar als liquide middelen aangehouden. De borg is in 2019 afgenomen met € 10.000. Een aantal scholen neemt deel aan het leerplatform *Snappet*. Dit aantal is in 2019 verminderd, waardoor de borg is teruggevorderd.

Liquide middelen

Uit het kasstroomoverzicht is af te lezen welke posten de stand van de liquide middelen hebben beïnvloed. Met name de vrijval in de effectenportefeuille en het niet opnieuw beleggen hiervan, heeft tot gevolg dat de liquiditeit omhoog gaat, naast uiteraard het positieve resultaat.

Eigen Vermogen

Het eigen vermogen kan, behoudens stelselwijzigingen, alleen wijzigen door het resultaat. De toename van het eigen vermogen bedraagt € 1.546.000 en is gelijk aan het behaalde resultaat in 2019. Het eigen vermogen dient ter dekking van de risico's en financiering van materiele vaste activa.

Voorzieningen

De stand van de voorzieningen ten opzichte van 2018 is toegenomen met € 250.000. De voorziening onderhoud gebouwen is toegenomen met € 217.000. De uitgaven aan het meerjaren onderhoudsplan zijn in overleg met de afdeling huisvesting gedaan en passen binnen de afspraken van het risico gestuurd onderhoudssysteem van Kind en Onderwijs Rotterdam. In 2019 was de onttrekking aan de voorziening € 1.030.000.

De personeelsvoorzieningen zijn met € 33.000 toegenomen. De toename wordt met name veroorzaakt door de verwachting dat een hoger aantal (in WTF) arbeidsongeschikte medewerkers niet meer voor de stichting werkzaam kan zijn, waardoor de voorziening langdurig ziekten toeneemt (€ 115.000). Daarnaast is het spaarverlof van medewerkers in 2019 uitbetaald of vrijgevalen. De voorziening neemt af met € 70.000.

Kortlopende schulden

In 2019 zijn de kortlopende schulden met € 33.000 toegenomen. De toename komt vooral door de post nog te besteden huisvesting en pensioenen. De nog te besteden huisvesting is met € 95.000 toegenomen en betreft veelal nog te besteden eerste inrichting lokalen. Dit zal in 2020 plaatsvinden. De pensioenen zijn gestegen door een toename van het premiepercentage en toename brutolonen, waardoor de maandelijkse afdracht hoger is (€ 77.000). Tegenover deze toenames staat een afname van € 125.000 van de schuld aan OCW in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid.

8.2 Financiële analyse staat van baten en lasten

Baten	2019	2019	Vershil	2019	2018	Vershil
		Begroting				
Rijksbijdragen	45.499.842	42.491.069	3.008.773	45.499.842	43.203.159	2.296.683
Overige overheidsbijdragen	3.324.263	3.328.200	-3.937	3.324.263	3.259.001	65.262
Overige baten	1.587.254	928.209	659.045	1.587.254	2.646.254	-1.059.000
Totaal baten	50.411.359	46.747.478	3.663.881	50.411.359	49.108.414	1.302.945
Lasten						
Personele lasten	38.281.885	37.404.457	877.428	38.281.885	37.776.281	505.604
Afschrijvingen	1.331.317	1.320.300	11.017	1.331.317	1.398.590	-67.273
Huisvestingslasten	4.649.911	4.428.100	221.811	4.649.911	4.455.157	194.754
Overige instellingslasten	5.189.421	4.271.700	917.721	5.189.421	4.840.682	348.739
Totaal lasten	49.452.534	47.424.557	2.027.977	49.452.534	48.470.710	981.824
Saldo baten en lasten	958.825	-677.079	1.635.904	958.825	637.704	321.121
Financiële baten en lasten	587.691	446.400	141.291	587.691	-443.057	1.030.748
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	1.546.516	-230.679	1.777.195	1.546.516	194.647	1.351.869

Analyse verslagjaar ten opzichte van de begroting

Algemeen

Conform de richtlijnen van OCW zijn de baten in het kader van het loonruimte akkoord in 2019 verwerkt. Hierdoor is het resultaat onevenredig hoog ten opzichte van de feitelijke situatie. In februari 2020 is namelijk de uitbetaling van het cao-akkoord uitgevoerd. Deze kosten zullen echter in 2020 verantwoord worden. Het genormaliseerde resultaat over 2019 is als volgt:

Resultaat 2019	€	1.546.516
Loonkosten CAO akkoord februari 2020	€	1.300.000
Genormaliseerd resultaat 2019	€	246.516

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Baten

Rijksbijdragen.

De rijksbijdragen zijn in 2019 € 3.000.000 hoger dan begroot. De rijksbijdragen zijn in 2019 door OCW positief aangepast in het kader van de beschikbare loonruimte. Dit heeft geresulteerd in een verhoging van de middelen van 2.55%. Daarnaast zijn er eenmalige extra middelen (€ 700.000) door OCW beschikbaar gesteld om te investeren in funderend onderwijs. De besteding van deze middelen is, door het cao-akkoord van december 2019, in februari 2020 uitgevoerd. In 2019 is de nieuwe regeling onderwijsachterstanden ingevoerd. De nieuwe regeling heeft voor de Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam in 2019 een positief effect van € 320.000.

Overige overheidsbijdragen

De gemeentelijke subsidies zijn conform begroting. De gemeentelijke subsidies gaan vooral over projecten in het kader van Gelijke Kansen zoals schoolontwikkelbudget, schakelklassen, middelen voor ontwikkeling leerkrachten, aantrekking van zij-instromers en talentontwikkelingen.

Overige baten

De overige baten en lasten zijn € 650.000 hoger dan begroot. In de overige baten zijn de baten vanuit de ouderbijdragen integraal opgenomen (€ 330.000), deze zijn minimaal begroot. In 2019 zijn contracten afgesloten met medegebruikers in schoolgebouwen van de stichting. Dit heeft geresulteerd in hogere verhuurinkomsten (€ 150.000).

Lasten

Personele lasten

De totale personele lasten zijn € 875.000 hoger dan begroot. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door lagere kosten lonen en salarissen (€ 580.000) omdat het aantal FTE in de poolvervanging niet geheel gerealiseerd is en langdurig zieke medewerkers ten laste van de voorziening zijn gebracht. Anderzijds zijn de overige personeelskosten veel hoger dan begroot door een dotatie aan de voorziening langdurig zieken van (€ 250.000), maar vooral door hogere kosten inhuur van uitzendbureaus voor vervanging, tussentijdse vacatures en inzet vermindering van de werkdruk (€ 1.200.000).

Afschrijvingen

De investeringen en daarmee ook de afschrijvingen zijn conform begroting.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn € 220.000 hoger uitgevallen dan het bedrag dat is begroot voor 2019. De hogere uitgaven worden voornamelijk gerealiseerd op de posten preventief onderhoud van de schoolgebouwen (€310.000), heffingen (€ 20.000) en kosten energie en water (€ 25.000). Daarnaast zijn de kosten schoonmaak € 45.000 lager dan begroot door het minder uitvoeren van vloeronderhoud en zijn de kosten voor huur lager door het later realiseren van externe huisvesting voor het stafbureau. De toename van het preventief onderhoud is veroorzaakt door met name de hogere kosten van 'inhuur vastgoedbegeleiding' en de onderhoudskosten bij de uitvoering van de verschillende businesscases (€ 250.000). De normale kosten voor preventief onderhoud zijn sterk gestegen (€ 100.000).

Overige instellingslasten

De overige instellingslasten zijn hoger dan begroot (€ 900.000) door met name hogere uitgaven voor leermiddelen en ICT (€ 270.000), hogere uitgaven projecten en inhuur arrangementen (€ 170.000) en uitgaven ten laste van de ouderbijdrage (€ 475.000). De hogere uitgaven leermethoden en ICT wordt veroorzaakt door toename van het aantal licenties van leermethoden en de daarmee gepaard gaande stijging van de kosten voor het beheer van de ICT-infrastructuur.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
is gebaseerd
20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

8.3. Financiële kerncijfers

Op grond van de kengetallen is er, net als voorgaande jaren, sprake van een sterke financiële positie. De financiële positie is volgens de maatstaf van het ministerie voldoende om eventuele tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen is toereikend.

	2019	2018	2017	2016	2015
Balans					
Activa					
Materiële vaste activa	7.060.475	6.735.626	7.075.400	6.151.310	6.296.396
Financiële vaste activa	8.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Vorderingen	3.989.418	4.783.219	4.603.612	3.131.480	4.152.289
Effecten	3.496.179	4.717.887	4.719.858	5.038.855	4.352.280
Liquide middelen	10.012.832	4.492.105	3.771.229	5.531.951	4.330.523
	32.558.904	30.728.837	30.170.099	29.853.596	29.131.488
Passiva					
Vermogen	21.975.628	20.429.112	19.794.031	20.427.474	19.677.488
Voorzieningen	4.439.545	4.189.004	3.751.564	3.474.685	3.581.206
Kortlopende schulden	6.143.731	6.110.721	6.624.504	5.951.437	5.872.794
	32.558.904	30.728.837	30.170.099	29.853.596	29.131.488
Baten					
Rijksbijdragen	45.499.842	43.203.159	39.081.867	37.055.561	37.075.505
Overige overheidsbijdragen	3.324.263	3.259.001	2.989.220	4.947.888	5.343.237
Overige baten	1.587.254	2.646.254	1.397.192	1.190.786	1.404.693
Totaal baten	50.411.359	49.108.414	43.468.279	43.194.235	43.823.435
Lasten					
Personele lasten	38.281.885	37.776.281	34.135.105	32.376.958	33.560.117
Afschrijvingen	1.331.317	1.398.590	1.126.884	1.062.510	1.085.939
Huisvestingslasten	4.649.911	4.455.157	4.073.296	4.144.854	3.901.389
Overige instellingslasten	5.189.421	4.840.682	4.495.187	4.904.257	5.180.820
Totaal lasten	49.452.534	48.470.710	43.830.472	42.488.579	43.728.265
Saldo baten en lasten	958.825	637.704	-362.193	705.656	95.170
Financiële baten en lasten	587.691	-443.057	-436.711	44.330	313.838
Resultaat	1.546.516	194.647	-798.904	749.986	409.008
Solvabiliteit	67,49%	66,48%	65,61%	68,43%	67,55%
Liquiditeit	2,85	2,29	1,98	2,30	2,19
Huisvestingsratio	9,40%	9,19%	9,29%	9,76%	8,92%
Weerstandsvermogen	43,59%	41,60%	45,54%	47,29%	44,90%
Rentabiliteit	3,07%	0,40%	-1,84%	1,74%	0,93%

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in welke mate een organisatie op langere termijn in staat moet worden geacht haar verplichtingen aan derden te kunnen voldoen. Als het eigen vermogen inclusief voorzieningen wordt gesteld tegenover de totale passiva, geldt dat de norm 30% is.

KPMG

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Liquiditeit

De liquiditeit van een organisatie wordt uitgedrukt in een verhoudingscijfer. Hierbij worden de vlottende activa gedeeld door de kortlopende schulden. Dit cijfer geeft aan in welke mate op korte termijn aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan, zonder dat de continuïteit van de organisatie in gevaar wordt gebracht. In het algemeen wordt een norm van 0,75 voldoende geacht.

Huisvestingsratio

De huisvestingsratio geeft de verhouding aan van de huisvestingslasten ten opzichte van de totale lasten. De ratio ligt onder de signaleringswaarde van 10%.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen en de totale baten. De signaleringswaarde ligt op 5%.

Rentabiliteit

Rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen winst en de baten die tot deze winst hebben geleid. In het bedrijfsleven heeft rentabiliteit een andere betekenis dan voor een schoolbestuur, waar het 'rendement' vaak wordt gemeten aan de hand van resultaten van leerlingen. Het ministerie kijkt over het algemeen naar de rentabiliteit over een periode van 3 jaar (of langer). Hierbij houdt men een signaleringsgrens van 0% aan.

Toelichting Kengetallen

Jaarlijks wordt de ontwikkeling van het eigen vermogen kritisch bekeken. Het beleid van het bestuur is erop gericht om de vermogenspositie in balans te brengen met de noodzaak om tegenvallers en risico's op te kunnen vangen en daarmee de toekomst van de stichting blijvend te garanderen. Bovenstaande kengetallen van de stichting zijn ruim boven de norm: de stichting is financieel gezond!

8.4. Treasuryverslag Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer binnen de stichting wordt gevoerd door het college van bestuur. De Treasury Commissie (TC), die bestaat uit het college van bestuur, de controller en vertegenwoordigers van de raad van toezicht, adviseert het college van bestuur.

Vermogensbeheerder

De TC van Kind en Onderwijs Rotterdam wordt bijgestaan door de vermogensbeheerder Verwer&Janssen.

De beleggingen voldoen aan de voorwaarden die zijn gesteld in het treasurystatuut en voldoen dan ook aan de regeling 'Beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'.

Financieel verslag

Kind en Onderwijs Rotterdam heeft vanaf 20 mei 2011 belegd in een *Structured note*. Dit is een belegging met een vaste looptijd en heeft als eigenschap een 100% inleggarantie van Credit Suisse International op einddatum. In 2019 is de *note* verkocht. De opbrengst was € 288.540. In 2019 is vervolgens belegd in 5 *notes*, ieder ter waarde van € 2.000.000. De structuur van deze beleggingen is

KPMG

KPMG Audit
Beleggingenrapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

een vaste looptijd van tien jaar en een 100% inleggarantie. In december 2019 is de *note* 'Dow Jones Eurostoxx 50 asian tail' ter waarde van € 2.000.000 verkocht. De opbrengst was € 215.000.

De effectenportefeuille laat het volgende verloop zien:

	Beurswaarde 31-12-2019 €	Beurswaarde 31-12-2018 €
<i>Financiële vaste activa en effecten</i>		
Structured note Credit Suisse International	8.000.000	10.000.000
Obligaties	51.162	53.087
	8.051.162	10.053.087

Ontwikkelingen Corona

Algemeen

Het eerste kwartaal van 2020 gaat de boeken in als zeer hectische financiële periode. Een kort overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in dit kwartaal:

Na een positief begin in de relatief rustige eerste twee maanden van dit jaar, nam eind februari de beweeglijkheid op de financiële markten sterk toe. De aanleiding hiervoor was de toename van het aantal coronabesmettingen buiten China. Stijgende besmettingsaantallen in Italië, Iran en Zuid-Korea zorgden ervoor dat aandelenbeurzen op maandag 24 februari openden met stevige verliezen. In dezelfde week daalden wereldwijd de aandelenkoersen binnen een paar dagen met bijna 10%. In de week die daarop volgde, leken financiële markten te kalmeren. Dat was van korte duur. De rust werd verstoord door een oplaaiend olieconflict tussen Rusland en Saudi-Arabië, waardoor Saudi-Arabië besloot de oliekraan wijd open te draaien. Als gevolg daarvan daalde de olieprijs op 1 dag met ongeveer 25%, waardoor de druk op de Russische olieproductie toenam.

De combinatie van het onbekende coronavirus en een sterk dalende olieprijs, zorgde voor forse dalingen op de aandelenbeurzen. Verregaande overheidsmaatregelen om het virus te bestrijden, leidden tot paniek. Zo werden de passagiersvluchten tussen Europa en Amerika voor 30 dagen aan banden gelegd en gingen verschillende landen in *lockdown*. Positief nieuws werd door beleggers aangegrepen om juist aandelen te verkopen in plaats van te kopen. Iedere vorm van herstel werd daarmee tenietgedaan. Na de grootste golf van paniek leek deze einde maart af nemen. De enorme verkoopgolf droogde op.

Omvang recessie nog onduidelijk

Het consumentenvertrouwen is flink gedaald. Mensen die hun baan kwijt zijn geraakt of daar bang voor zijn, stellen hun bestedingen uit. Dit heeft een enorme impact op de economie. Met stimuleringspakketten proberen de overheden de negatieve effecten op de economie te beperken. Het is op dit moment moeilijk te bepalen hoe diep de recessie zal zijn en hoe snel de economie hier weer van herstelt. Schattingen van het IMF en andere instellingen lopen dan ook erg uiteen.

Gevolgen financiële positie

Door de wereldwijde uitbraak van het coronavirus, zijn door de Nederlandse overheid en buitenlandse overheden ingrijpende maatregelen genomen om het virus onder controle te krijgen. De gevolgen van deze maatregelen moeten een positief effect hebben op de economie, maar de gevolgen van het coronavirus zullen voorsnog in het boekjaar 2020 een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van de waarde-effecten. Kind en Onderwijs Rotterdam heeft belegd in effecten met een 100% kapitaalgarantie. Hierdoor heeft deze recessie minder invloed op het vermogen.

KPMG
KPMG Audit
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Stichting Steunfonds Kind en Onderwijs Rotterdam

Doelstelling

Stichting Steunfonds Kind en Onderwijs Rotterdam (hierna: Steunfonds) wil het Christelijk primair onderwijs in Rotterdam in stand houden, bevorderen en uitbreiden. Het Steunfonds stimuleert en initieert projecten die leerlingen en medewerkers in staat stellen het onderwijs te volgen en te geven, waardoor de kwaliteit van het onderwijs verbetert.

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer van het Steunfonds is uitbesteed aan de vermogensbeheerder IBS Capital Allies

Richtlijnen voor het beleggingsbeleid

In 2019 is het beleggingsstatuut aangepast. De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën (aandelen, vastgoed en vastrentende waarden) is in dit statuut vastgelegd. Het gekozen risicoprofiel leidt tot een bepaald verwacht rendement en risico. Het risicoprofiel van het Steunfonds is gematigd defensief. Bij een dergelijk risicoprofiel zijn onderstaande strategische asset allocatie en bandbreedtes passend.

	Minimaal	Maximaal	Neutraal
Aandelen	20%	40%	50%
Obligaties	40%	60%	70%
Alternatieven	0%	0%	20%
Liquiditeiten	0%	0%	20%

Binnen de bandbreedtes is de vermogensbeheerder vrij om, afhankelijk van de marktomstandigheden, tactische asset allocatie keuzes te maken.

Verslag van de vermogensbeheerder 2019

- De overeenkomst met IBS Capital Allies dateert van september 2018.
- Stortingen en aankopen:
 - In april 2019 is de eerste wezenlijke storting binnengekomen (in de vorm van een belang in het Citadel Value Fund Sicav van circa € 2,2 miljoen).
 - In april zijn de eerste aankopen gedaan.
 - Eind mei 2019 is de tweede storting binnengekomen (circa € 0,7 miljoen, eerste liquidatie-uitkering van het Allegretto Fund).
 - In juli en september 2019 zijn vervolgens weer aankopen gedaan.
 - Half december 2019 is nog eens circa € 1,5 miljoen gestort. Hiervan is reeds € 0,5 miljoen belegd. Er zal nog twee keer € 0,5 miljoen worden belegd.
- De portefeuille bij IBS van Stichting Steunfonds Kind en Onderwijs Rotterdam (Steunfonds) bedraagt nu circa € 4,5 miljoen.
- Het vermogen betreft een reserve die zo lang mogelijk in stand dient te worden gehouden (in reële termen).
- Het Steunfonds verwacht jaarlijks € 100.000 (inflatie gecorrigeerd) aan het vermogen te onttrekken.
- De beleggingshorizon is lang (10 -20 jaar).
- Risico-acceptatie: gematigd defensief risicoprofiel.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

- Duurzaamheid: gezien de achtergrond van het Steunfonds is een duurzaam beleggingsbeleid van belang.
- Tot december 2019 waren er geen aanvullende restricties waar in het beleggingsbeleid rekening mee gehouden diende te worden.
- Sinds december 2019 wordt er rekening gehouden met hetgeen is opgenomen in het beleggingsstatuut d.d. 12-12-2019.
- In het beleggingsstatuut is opgenomen dat er minimaal eens in de twee jaar een scenario-analyse wordt uitgevoerd om te kijken of het gekozen risicoprofiel en de uitgavendoelstelling nog altijd passend zijn.

Conclusie 2019 bij het gekozen risicoprofiel gematigd defensief

Het afgelopen transitiejaar was het rendement op de door IBCSA belegde effecten ongeveer 6,4% (na kosten). Dat is hoger dan verwacht. Dit kwam door een zeer positief aandelenrendement en opgelopen obligatiekoersen. De obligatiekoersen zijn opgelopen doordat de rente weer verder is gedaald.

In de afgelopen 5 jaar zou het gemiddelde rendement van een portefeuille met een gematigd defensief profiel (40/60) voldoende zijn geweest om aan onderstaande doelstellingen te voldoen:

- Jaarlijks een uitkering te doen van €100.000 (geïndexeerd);
- Het vermogen in reële zin op de lange termijn in stand te houden.

Echter, door de getemperde rendementsverwachtingen van DNB en de verder gedaalde rente is het verwacht rendement afgenomen.

- Voor aandelen is het verwacht rendement het afgelopen jaar gedaald van 7,0 naar 5,8%.
- Voor obligaties is het verwacht rendement afgenomen van 0,80% naar 0,25%.

De komende jaren verwachten wij voor de gematigd defensieve portefeuille een rendement van 2,5% voor kosten (1,85% na kosten).

Het verwacht rendement zal niet voldoende zijn om aan de doelstellingen te voldoen. Grofweg kan gesteld worden dat voor het behalen van de doelstelling een rendement nodig is van 4,95%.

- Jaarlijkse uitkering	2,30%
- Inflatiecompensatie:	2,00%
- Kosten	0,65%
	4,95%

Bij het huidig gematigd defensieve profiel is vermogensbehoud in reële zin, gezien de voorgenomen jaarlijkse onttrekkingen, niet waarschijnlijk. In 2020 zal bekeken worden of de onttrekking uitgevoerd zal worden.

Financieel verslag

Het Steunfonds heeft in 2019 schenkingen ontvangen voor het project Hoogbegaafdheid en besloten deze schenkingen beschikbaar te stellen aan Kind en Onderwijs Rotterdam, specifiek aan de school Quadratum.

In 2019 laat de effectenportefeuille, inclusief liquiditeiten en rekening courant Kind en Onderwijs Rotterdam, het volgende verloop zien:

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Effecten Portefeuille	Waarde	
	31-12-2018	31-12-2019
	€	€
Obligaties	1.784.800	1.460.923
Aandelen	2.880.000	1.775.937
Overige	-	208.157
Liquiditeiten	87.325	1.036.956
Rekening courant Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam	-1.264.408	-900.550
Totaal	3.487.717	3.581.423

Ontwikkeling 2020

Ontwikkelingen corona en omvang recessie nog onduidelijk (zie ook pagina 33)

Voorzichtige positionering

Voor 2020 zal vermogensbeheerder IBSCA de effectenportefeuille (voorlopig) voorzichtig positioneren. Dit betekent een onderweging in aandelen en overweging van obligaties en alternatieven.

Gevolgen financiële positie

Door de wereldwijde uitbraak van het coronavirus, zijn door de Nederlandse overheid en buitenlandse overheden ingrijpende maatregelen genomen om het virus onder controle te krijgen. De gevolgen van deze maatregelen moeten een positief effect hebben op de economie, maar de gevolgen van het coronavirus zullen vooralsnog in het boekjaar 2020 een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van de waarde-effecten en het vermogen. Maar, de beleggingshorizon van het Steunfonds is lang en er zijn geen verplichtingen.

8.5 Overige financiële onderwerpen

Allocatie van middelen en onderwijsachterstandenbeleid

Rijkssubsidie

Het ministerie van OCW berekent op basis van BRIN nummer de beschikbare subsidie inclusief onderwijsachterstanden. De belangrijkste indicatoren zijn : het leerlingaantal per 1-10, Gewogen Gemiddelde Leeftijd (GGL) en de achterstandsscore. De subsidies worden berekend per school (BRIN nummer). De Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam verdeelt de subsidies conform toekenning aan de scholen, minus:

- een bijdrage ter dekking van de kosten van het stichtingskantoor,
- een bijdrage ter dekking van de collectieve lasten,
- een vermindering voor de daling of een verhoging voor de groei van het aantal leerlingen in de loop van een schooljaar.

De bijdragen zijn uitgedrukt in een percentages en worden berekend over subsidie lumpsum personeel en materieel. De vermindering dan wel groei voor het aantal leerlingen is uitgedrukt in een bedrag per leerling.

Subsidie overige overheidsinstanties

De gemeente Rotterdam stelt subsidie ter beschikking via het Rotterdams onderwijsbeleid. De subsidies worden aangevraagd door de scholen en in hun geheel toegekend aan de scholen.

KPMG

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Inzet werkdrukmiddelen

Door alle directies is in overleg met het team en de MR een werkverdelingsplan opgesteld waar de inzet van de werkdrukmiddelen zijn vastgesteld. De middelen (€ 1.309.000) zijn ingezet voor ondersteuning in de klas, evenementen coördinator, vakleerkrachten gymnastiek, professionalisering en ondersteuning van de schoolorganisatie .

Inzet prestatiebox

In 2019 is evenals voorgaande jaren aanvullende financiering ontvangen van het Rijk uit de 'Prestatiebox'. Deze middelen zijn conform de 4 actielijnen uit het Nationaal Onderwijsakkoord met name ingezet voor talentontwikkeling door uitdagend onderwijs, een brede aanpak voor duurzame onderwijs-verbetering, professionele scholen, doorgaande ontwikkellijnen en het ontwikkelen van de interne audit ter verbetering van de schoolprestaties. Daarnaast zijn de eerder ingezette trajecten op o.a. kunst en cultuur, techniek en kwaliteitsverbetering gecontinueerd of verder uitgebreid.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

8.6 Toekomstparagraaf

In het kader van regelgeving van het Ministerie OCW moet elk jaarverslag een paragraaf hebben waarin relevante zaken worden gemeld die een relatie hebben met de risicobeheersing.

In de toekomstparagraaf zijn de cijfers weergegeven van Kind en Onderwijs Rotterdam. De financiële cijfers van het Steunfonds zijn hierin niet opgenomen.

Feiten en Cijfers

	Scholen BAO 26 SBO 3 Brinnummers BAO 22 SBO 3		Leerlingen 1-10-2019 6.918 Ambitie 2020 7.229
	Excellente goede scholen 3 Ambitie 2020 6		Basisarrangement 100%
	Aantal medewerkers 690		 FTE's 532 Ambitie 1-8-2020 559
	Ziekteverzuim 4.5% Ambitie 2020 4%		Resultaat 2020: € -/ - 886.000 Ambitie 2021 en verder € 0
	Investerings nieuwe schoolgebouwen 2020 € 699.000 2021 € 520.000		Investerings ICT, inventaris en leermethoden 2020 € 1.651.000 2021 € 1.334.000

Financieel continuïteitstoezicht van de inspectie

Het financieel toezicht van de inspectie heeft twee toezichtsarrangementen:

1. Basistoezicht: het toezicht beperkt zich tot de jaarlijkse risicoanalyse aan de hand van de jaarcijfers.
2. Aangepast financieel continuïteitstoezicht: de financiële continuïteit van het onderwijs is binnen afzienbare termijn in het geding. De inspectie vraagt het bestuur een verbeterplan op te stellen en volgt de uitvoering daarvan met een intensiteit die past bij de ernst van de situatie.

De door de inspectie gehanteerde financiële risicoanalyse is verscherpt. De gehanteerde indicatoren voor het primair onderwijs worden hieronder weergegeven met ter vergelijking de uitkomst van dezelfde indicatoren, zoals deze berekend worden voor de stichting.

Indicatoren inspectie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Signalerings- waarde
	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
Solvabiliteit	78,8%	77,8%	77,5%	77,4%	77,4%	77,5%	<30%
Liquiditeit	2,26	1,91	1,76	1,75	1,78	1,80	< 0,75
Huisvestingsratio	9,4%	8,9%	8,5%	8,2%	8,1%	8,1%	>10%
Weerstandvermogen	36,5%	35,5%	34,0%	33,0%	32,1%	31,5%	<5%
Rentabiliteit	2,9%	-1,8%	-0,9%	-0,2%	0,1%	0,1%	<0%

Indien er meerder malen niet aan de signaleringswaarden wordt voldoen dan kan de inspectie ingrijpen. Op basis van de bovengenoemde indicatoren is het basistoezicht van toepassing en hoeft niet gevreesd te worden dat de continuïteit van de stichting in het geding is.

Leerling ontwikkeling

Leerlingaantallen per 1 oktober	Prognose						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Basisonderwijs							
Leerlingen jonger 8 jaar	3.424	3.280	3.538	3.660	3.739	3.809	3.857
Leerlingen 8 jaar en ouder	3.532	3.434	3.457	3.527	3.589	3.691	3.814
	6.956	6.714	6.995	7.187	7.328	7.500	7.671
Speciaal basisonderwijs	170	204	234	241	250	256	249
Aantal leerlingen	7.126	6.918	7.229	7.428	7.578	7.756	7.920

De komende jaren verwacht de stichting een stijging van het leerlingaantal. De stijging wordt veroorzaakt door met name de groei in de wijken Kralingen (Arentschool en Nieuwe Park Rozenburg), Park16Hoven (De Stern), Liskwartier (De Lis) en door de samenvoeging van Babylon en Asch van Wijk.

Formatieontwikkeling

	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021	1-10-2022	1-10-2023
DIR	43,84	43,99	43,99	43,99	43,99
OP	392,09	421,91	426,60	432,78	441,40
OOP	96,30	94,07	95,15	95,15	95,15
Totaal	532,23	559,97	565,74	571,92	580,54

De personeelsformatie zal naar verwachting per 1-10-2020 toenemen door het ontvangen van meer rijksbijdragen in het kader van het nieuwe onderwijsachterstandbeleid en de stijging van het leerlingaantal.

In de formatie wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de situatie bij aanvang van het schooljaar. Dit betekent dat er formatie wordt toebedeeld op grond van wat een school nodig heeft (T) en niet waarop de bekostiging is gebaseerd (T-1).

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Balansontwikkeling

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Activa	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Materiële vaste activa	7.060.475	7.960.243	8.454.436	8.393.191	8.284.892	8.257.086
Financiële vaste activa	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000
Vorderingen	4.874.243	4.874.243	4.874.243	4.874.243	4.874.243	4.874.243
Effecten	51.162	51.162	51.162	51.162	51.162	51.162
Liquide middelen	8.975.876	6.782.831	5.869.763	5.844.705	6.007.659	6.132.502
	28.961.756	27.668.479	27.249.604	27.163.301	27.217.956	27.314.993
Passiva						
Algemene reserve	3.892.337	3.892.337	3.892.337	3.892.337	3.892.337	3.892.337
Bestemmingsreserve	14.486.143	13.598.031	13.170.531	13.064.228	13.098.883	13.175.919
Voorzieningen	4.439.545	4.034.380	4.043.005	4.063.005	4.083.005	4.103.005
Kortlopende schulden	6.143.731	6.143.731	6.143.731	6.143.731	6.143.731	6.143.731
	28.961.756	27.668.479	27.249.604	27.163.301	27.217.956	27.314.992

Toelichting op de balans

ACTIVA

Algemeen

In 2020 zal de liquiditeit met € 2.190.000 afnemen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de investeringen in renovatie en nieuwbouw gebouwen, meubilair, ICT en methoden. Deze vloeien voort uit de afspraken met de gemeente (gebouwen). Daarnaast zijn investeringen nodig om onze concurrentiepositie te verbeteren (inventaris) en de scholen uit te rusten met faciliteiten voor de 21-eeuwse vaardigheden (ICT en lesmethoden). De mutaties in de voorziening voor 2020 betreffen: € 1.655.000 voor de uitvoering van het meerjaren-onderhoudsplan, de dotatie betreft € 1.250.000.

Financiële vaste activa

Kind en Onderwijs Rotterdam belegt in 4 *notes* met een 100% kapitaalsgarantie en een looptijd tot 2029. De vermogensbeheerder Verwer&Janssen zal mede toezien op deze beleggingen.

Vlottende activa

De vlottende activa bestaat uit kortlopende vorderingen en liquide middelen. Deze post is nauwelijks te voorspellen en hangt nauw samen met de kortlopende schulden, waar bijvoorbeeld de crediteuren onder vallen. Bij de berekening van vlottende activa is de stand per 31 december 2019 als uitgangspunt genomen en hier zijn de volgende mutaties bij opgeteld:

- De mutaties van materiële vaste activa (investeringen gaan ten koste van het banksaldo).
- De mutatie van financiële vaste activa (expirerende obligaties worden bijgeschreven op de bank).
- Het resultaat (winst zorgt voor extra liquide middelen, verlies voor een afname).

PASSIVA

Eigen vermogen

Het totale eigen vermogen kan, onder voorbehoud van stelselwijzigingen, alleen muteren door middel van het behaalde resultaat. Aan het private vermogen wordt een deel van het resultaat toegekend dat wordt behaald met de financiële baten en lasten. Het publieke vermogen is de sluitpost binnen de vermogensopstelling.

KPMG

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Voorzieningen

Deze balanspost wordt vooral gevormd door de huisvestingsvoorziening waar het meerjaren-onderhoudsplan aan ten grondslag ligt. Naast de onderhoudsvoorziening zijn er personele voorzieningen zoals jubileum, spaarverlof en langdurig zieken onder deze post verwerkt.

Kortlopende schulden

Deze post is nauwelijks te voorspellen en hangt nauw samen met de vlottende activa.

Resultaatontwikkeling

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Baten						
Rijksbijdragen	45.499.842	45.115.924	46.088.039	47.351.045	48.842.142	50.196.210
Overige overheidsbijdragen	3.324.263	3.067.378	3.018.111	3.021.028	3.021.028	3.021.028
Overige baten	1.587.254	1.121.675	1.059.217	1.047.550	1.047.550	1.047.550
	<u>50.411.359</u>	<u>49.304.977</u>	<u>50.165.367</u>	<u>51.419.623</u>	<u>52.910.720</u>	<u>54.264.788</u>
Lasten						
Personele lasten	38.281.885	39.568.484	40.263.522	41.300.682	42.436.046	43.715.768
Afschrijvingen	1.331.317	1.450.232	1.359.907	1.361.245	1.408.299	1.327.806
Huisvestingslasten	4.649.911	4.471.082	4.310.679	4.215.657	4.303.220	4.372.678
Overige instellingslasten	5.178.970	4.737.291	4.692.759	4.682.342	4.762.500	4.805.500
	<u>49.442.083</u>	<u>50.227.089</u>	<u>50.626.867</u>	<u>51.559.926</u>	<u>52.910.065</u>	<u>54.221.752</u>
Saldo baten en lasten	969.276	-922.112	-461.500	-140.303	655	43.036
Financiële baten en lasten	<u>467.809</u>	<u>34.000</u>	<u>34.000</u>	<u>34.000</u>	<u>34.000</u>	<u>34.000</u>
Resultaat	1.437.085	-888.112	-427.500	-106.303	34.655	77.036

Toelichting op de begroting

In 2020 wordt voor Kind en Onderwijs Rotterdam een negatief resultaat geschat van € 886.000.

De begroting 2020 kenmerkt zich door een aantal bijzondere baten en lasten.

- In 2020 zal de nieuwe school in Park16hoven "De Stern" zich verder ontwikkelen. Bij de start van een school lopen de lasten voor de baten uit en zal de stichting investeren in leermiddelen, personeel en huisvesting. € 289.000
- De school Quadratum zit in een doorstartfase. De ontwikkeling van het aantal leerlingen is gestagneerd en zal in 2020 een nieuwe impuls krijgen. € 286.000
- In het kader van de duurzaamheid worden er maatregelen uitgevoerd om te kunnen voldoen aan de energiebesparingsplicht. € 160.000

Toelichting op de meerjarenraming van de staat van baten en lasten

Baten

- Rijksbijdragen

De rijksbijdragen zijn berekend op basis van de leerlingprognoses zoals vermeld onder de leerlingontwikkeling. De komende jaren verwacht de stichting een stijging van het leerlingenaantal. De stijging wordt veroorzaakt door toevoeging van de samenwerkingsschool Babylon-Asch van Wijk en door de groei in de wijken Park16Hoven (De Stern) en het

(De Lis). De stijging van het leerlingenaantal veroorzaakt uiteraard ook een stijging van de rijksbijdragen in de komende jaren (vanaf augustus 2020).

De rijksbijdragen zijn in 2019 door het Ministerie van OCW positief aangepast in het kader van de beschikbare loonruimte. Dit heeft voor het schooljaar 2019-2020 geresulteerd in een verhoging van de middelen van 2.55%. De eenmalige extra middelen die het Ministerie van OCW beschikbaar heeft gesteld om te investeren in funderend onderwijs (€ 150 miljoen voor het primair onderwijs) zijn niet opgenomen in de begroting 2020, omdat bij de opmaak van de begroting deze niet bekend waren. In december 2019 is hier duidelijkheid overgekomen.

- **Gemeente**
Vanaf het schooljaar 2019-2020 is het nieuwe Rotterdams onderwijsbeleid van kracht: Gelijke kansen voor elk talent. Kansengelijkheid is hierbij het centrale thema van het onderwijsbeleid

De subsidie in de nieuwe programmaperiode 2019-2022 zal lager zijn dan in de vorige programmaperiode. De gemeente heeft meer subsidie beschikbaar gesteld voor achterstandswijken. Vooral de scholen in Prinsenland, Kralingen, Hoek van Holland en Nesselande ontvangen minder subsidie. Scholen hebben de activiteiten al in 2019 aangepast aan de nieuwe beschikbare middelen.

- **Overige baten**
Onder de overige baten vallen: verhuur onroerende zaken, personeel uitgeleend aan derden, ouderbijdragen en schoolgelden, kindgebonden financiering van de Auris groep, ontvangen medegebruik vergoeding van bso's en schenkingen.

Lasten:

- **Personele lasten**
De lonen en salarissen zijn geschat met de volgende uitgangspunten:
 - De personeelssituatie van september 2019, zoals vastgelegd in de personeels- en salarisadministratie.
 - De loonkosten zijn gebaseerd op de rapportage van de formatie per september 2019, waarin rekening gehouden is met, voor zover mogelijk, de werkgeverslasten voor 2020.

Het vastlopen van de cao-onderhandelingen en de besluitvorming rondom de eenmalige uitkering hebben tot gevolg dat er geen afspraken zijn gemaakt over de lonen voor 2020. De minister heeft deze middelen toch wel al beschikbaar gesteld. De PO Raad heeft berekend dat de loonruimte, na aftrek van het bedrag dat wordt ingezet ter dekking van gestegen pensioenlasten, leidt tot een cao-ruimte van circa 2,3%. In de begroting heeft de stichting rekening gehouden met deze loonruimte.

De personele lasten stijgen in 2020 ten opzichte van de prognose 2019 door de verhoging van de salarissen, die voorkomen uit de cao-onderhandelingen.

De overige personele lasten nemen af door vermindering van inhuur derden als gevolg van het uitvoeren van de maatregelen in programma 2 (zie pagina 42).

- **Professionalisering**
Professionalisering is een van de speerpunten van zowel het landelijk onderwijsbeleid, als binnen de gemeentelijke subsidie 'Gelijke kansen voor elk talent'. Kind en Onderwijs Rotterdam heeft ook voor de komende jaren ruim € 1.000 per fte opgenomen voor kwaliteitsverbetering van de leerkrachten.

KPMG

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

- **Afschrijvingslasten**
In 2020 wordt vooral ingezet op investeringen in renovatie gebouwen, inventaris, ICT en vernieuwing van lesmethoden.
- **Huisvestingslasten**
De lasten voor huisvesting nemen af omdat de inhuur derden onder de post onderhoud afnemen door in 2019 gerealiseerde uitbreiding van de afdeling huisvesting (0.8 FTE).
- **Overige instellingslasten**
De lasten leermiddelen en ICT zullen in 2020 stijgen door hogere uitgaven ICT (licenties en beheer ICT-infrastructuur). De overige instellingslasten nemen af door vooral een wijziging in de lasten bso/tso op de scholen.

In de begroting 2020 zijn de volgende uitvoeringsprogramma's opgenomen die moeten resulteren in het behalen van de beoogde doelen vanuit het strategisch beleidsplan.

Programma 1: Onderwijs

Programma 2: HRM Arbeidsmarkt

Programma 3: Renovatie-nieuwbouw

Programma 4: Aanbesteding

Toelichting:

Programma 1: Onderwijs

- **Uncommon schools**
De CED-groep heeft in New York *Uncommon schools* bezocht. Deze scholen stellen hoge ambities voor hun leerlingen en slagen erin om leerlingen vanuit een achterstandssituatie succesvol in te laten stromen in de *high schools* en *colleges*. Kind en Onderwijs Rotterdam neemt deel aan overleg met de CED-groep en de gemeente Rotterdam om te bepalen welke elementen toepasbaar zijn binnen het Nederlandse (en specifiek het Rotterdamse) onderwijs. Met twee scholen is inmiddels een oriënterend gesprek gevoerd om de mogelijkheden te inventariseren.
- **Lab**
Het Lab is een innovatieproject ter bevordering van W&T, digitale geletterdheid en burgerschap. Het project heeft als doel om bovengenoemde thema's op te nemen in het curriculum van iedere school. Professionalisering van leerkrachten en visievorming met teams zijn speerpunten.
- **Scholen**
Samenwerking Babylon-Asch van Wijk
In 2020 worden er voorzieningen uitgevoerd zodat per augustus 2020 de samenwerkingschool Babylon/Asch van Wijk (08GN) onder het bevoegd gezag van Kind en Onderwijs Rotterdam valt.

COS De Wereld
In 2020 vinden er besprekingen plaats met het personeel en MR van COS De Wereld om de overgang van de school, per 1 augustus 2020, naar het bevoegd gezag van BOOR zo goed mogelijk te laten verlopen.

Programma 2: HRM Arbeidsmarkt

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Ziekteverzuim en vervanging

De stichting heeft de ambitie om het ziekteverzuim te laten dalen naar 4,5 % en de vervangingsproblematiek op te lossen binnen het toegekende budget. Hoewel het verzuimpercentage en dus de vervangingsgrondslag daalt, is het problematisch om in de loop van het schooljaar voldoende arbeidscapaciteit te creëren. De stichting neemt hiervoor verschillende maatregelen. Er wordt een beleid gevoerd waarbij de duurzame inzetbaarheid van leerkrachten centraal staat. Het sociaal medische overleg staat in het teken van gebruikmaken van de mogelijkheden van de verzuimende medewerkers. Daarnaast worden mogelijkheden op maat geboden om het duurzaam herstel meer te personaliseren en passend te maken bij de omstandigheden van de medewerker en de school. Het vervangingsbeleid is en blijft in 2020 onderwerp van bespreking met de directeuren. Er worden mogelijkheden gezocht die de vervangingsproblematiek kunnen verkleinen en inpasbaar zijn binnen het geheel van alle scholen.

Programma 3: Renovatie-nieuwbouw

Scholen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs. De stichting heeft de afgelopen jaren veelvuldig overleg gevoerd met de gemeente Rotterdam en collega-besturen over renovatie en nieuwbouw van de schoolgebouwen. Voor de stichting heeft dit geresulteerd in de volgende businesscases:

- Nieuwbouw Arentschool op de huidige locatie;
- Nieuwbouw Podium op de huidige locatie;
- Hoog niveau renovatie van de toekomstige tijdelijke huisvesting Assendelftstraat voor de Arentschool en toekomstige dependance van de Nieuwe Park Rozenburgschool;
- Renovatie tijdelijke huisvesting IJscubstraat voor de Arentschool;
- Tijdelijke huisvesting De Stern Fase II;
- Renovatie van Speijkstraat voor de samenwerkingsschool Babylon-Asch van Wijk.

Programma 4: Aanbesteding

Onderwijsinstellingen zijn publiekrechtelijke instellingen en zijn verplicht om Europees aan te besteden. Er moet worden voldaan aan alle wet- en regelgeving die van toepassing is voor aanbestedende diensten. In 2020 zullen de volgende Europese aanbestedingen worden opgestart:

- Aanbesteding Reproductie
- Aanbesteding Netwerkwerkbeheer

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Ontwikkeling liquiditeit

Op basis van een kasstroomoverzicht wordt onderstaand de verwachte ontwikkeling van de liquiditeit per kalenderjaar weergegeven.

<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Saldo baten en lasten	1.437.085	-888.112	-427.500	-106.303	34.655	77.036
Overige mutaties EV	0	0	0	0	0	1
	1.437.085	-888.112	-427.500	-106.303	34.655	77.037
Afschrijvingen	1.331.317	1.450.232	1.359.907	1.361.245	1.408.299	1.327.806
<u>Mutaties werkkapitaal</u>						
Vorderingen	1.173.384	0	0	0	0	0
Effecten	1.925	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	33.010	0	0	0	0	0
	1.208.319	0	0	0	0	0
Mutaties voorzieningen	250.541	-405.165	8.625	20.000	20.000	20.000
	4.227.262	156.955	941.032	1.274.942	1.462.954	1.424.843
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>						
(Des)investeringen Gebouwen	-148.494	-698.900	-520.300	0	0	0
(Des)investeringen Inventaris en ICT	-1.369.820	-1.267.900	-1.070.300	-1.050.000	-1.050.000	-1.050.000
(Des)investeringen Methodes	-137.852	-383.200	-263.500	-250.000	-250.000	-250.000
Financiële vaste activa	2.000.000	0	0	0	0	0
	343.834	-2.350.000	-1.854.100	-1.300.000	-1.300.000	-1.300.000
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>						
Mutatie financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Mutatie overige langlopende schulden	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
<u>Mutatie liquide middelen</u>	4.571.096	-2.193.045	-913.068	-25.058	162.954	124.843

In 2020 zal de liquiditeit met € 2.190.000 afnemen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de investeringen in renovatie en nieuwbouw gebouwen, meubilair, ICT en methoden. Deze vloeien voort uit de afspraken met de gemeente (gebouwen). Daarnaast zijn investeringen nodig om onze concurrentiepositie te verbeteren (inventaris) en de scholen uit te rusten met faciliteiten voor de 21-eeuwse vaardigheden (ICT en lesmethoden). De mutaties in de voorziening voor 2020 betreffen: € 1.655.000 voor de uitvoering van het meerjaren onderhoudsplan, de dotatie betreft € 1.250.000.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

8.7. Risicoanalyse

In de meerjarenbegroting 2020-2024 is zoveel mogelijk rekening gehouden met de ontwikkelingen als gevolg van de afname van de leerlingaantallen en de afname van leerlingen die in aanmerking komen voor onderwijsachterstandengelden. Toch zijn er onderwerpen die een risico voor Kind en Onderwijs Rotterdam kunnen vormen.

In onderstaande tabel staat een overzicht van de risico's met de meeste impact:

Risico omschrijving	Consequentie van het optreden van het risico	Inschatting bedrag	Risico begroting	Mitigerende maatregel
1. Stijging leerlingaantallen opgenomen in de begroting worden niet gerealiseerd	Gevolg is dat de baten lager zullen uitvallen.	Baten per leerling zijn gemiddeld € 6.000.	Middel	Tussentijdse rapportage ontwikkeling leerlingaantal en desgewenst ingrijpen in de exploitatie.
2. Kosten groot onderhoud huisvesting	De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de kosten van het groot onderhoud. De daarvoor bestemde middelen worden vanaf die datum rechtstreeks overgemaakt naar het schoolbestuur.	Onbekend, bedrag van € 33 per m ² is te laag, zeker op de lange termijn.	Hoog	Heldere afspraken maken omtrent huisvesting en Meerjaren onderhoudsplan afstemmen op ontvangsten onderhoud Ministerie van OCW. Leegstandreductieplan opstellen en realiseren.
3. Onrendabele bezetting schoolgebouwen. Het leegstandbeleid.	Leegstaande lokalen brengen ook kosten met zich mee, indien geen vergoeding wordt gegeven vanuit de rijksoverheid.	Onbekend	Hoog	In overleg met adviseur en schooldirecteur afspraken maken. Leegstandreductieplan
4. Ontwikkelingen van "Passend onderwijs". Arrangementen	Door stijging van het aantal SO-leerlingen zal passend onderwijs haar budgetten moeten wijzigen. Hierdoor zal Het budget vanuit het SWV vermoedelijk verminderen.	€ 5.000 per arrangement	Middel	Directeuren goed informeren over de financiële mogelijkheden vanuit het ondersteuningsplan
5. Terugloop financiering SBO	Het aantal leerlingen binnen het SWV daalt	€ 150.000 per jaar	Hoog	Bestuurlijk overleg voeren met als doel de toekomst rondom het SBO duidelijk maken
6. Vervangingsproblematiek	Door ziekte of zwangerschap onvoldoende ruimte op de arbeidsmarkt om de vervanging adequaat op te lossen.	€ 500.000 per jaar	Hoog	Opzetten van een flexibele schil eventueel in samenwerking met andere besturen en gemeente.
7. Gemeentelijke subsidie Rotterdam	De gemeentelijke subsidies vanuit het beleidsplan maken een substantieel deel uit van de exploitatie van de stichting Kind en Onderwijs Rotterdam. 60% van de subsidie is ingezet in formatie	€ 3.000.000 per jaar	Laag	Het beleid vanuit de gemeente Rotterdam is tot 2022 vastgelegd. Het meedoen in bestuurlijk overleg over de subsidie 2021 en verder geeft tijdig duidelijkheid over de te nemen acties.
8. In de loop van het jaar sterke terugloop leerlingaantal	Subsidie sterk naar beneden, kosten personeel, huisvesting en overige middelen onvoldoende gedekt.	€ 65.000	Middel	Monitoren scholen aan de hand van de P&C Cyclus, verslagen inspectie, evaluatiegesprekken directeur en vroeg signalering

door management
KPMG KPMG Audit
 Informatie Document waarop ons rapport

1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
 KPMG Accountants N.V.

9. Arbeidsmarkt krapte	Onvoldoende gekwalificeerd personeel	€ 400.000	Hoog	Werving & Selectie verbeteren Participeren in de door gemeente en schoolbesturen ingediende noodplannen bij OCW.
------------------------	--------------------------------------	-----------	------	---

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B Jaarrekening

B1 Geconsolideerde balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)

1	Activa	31-12-2019		31-12-2018	
		€		€	
	Vaste activa				
1.2	<u>Materiële vaste activa</u>				
1.2.1	Gebouwen en terreinen	1.807.460		1.823.486	
1.2.2	Inventaris en apparatuur	<u>5.253.015</u>		<u>4.912.140</u>	
			7.060.475		6.735.626
1.3	<u>Financiële vaste activa</u>				
1.3.6	Effecten	<u>8.000.000</u>		<u>10.000.000</u>	
			8.000.000		10.000.000
	Totaal vaste activa		<u>15.060.475</u>		<u>16.735.626</u>
	Vlottende activa				
1.5	<u>Vorderingen</u>				
1.5.1	Debiteuren	72.957		361.427	
1.5.2	Kortlopende vorderingen op OCW	1.977.275		1.936.664	
1.5.7	Overige vorderingen	<u>1.939.186</u>		<u>2.485.128</u>	
			3.989.418		4.783.219
1.6	<u>Effecten</u>				
1.6.1	Effecten	<u>3.496.179</u>		<u>4.717.887</u>	
			3.496.179		4.717.887
1.7	<u>Liquide middelen</u>		10.012.832		4.492.105
	Totaal vlottende activa		<u>17.498.429</u>		<u>13.993.211</u>
	Totaal activa		<u>32.558.904</u>		<u>30.728.837</u>

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

2	Passiva	31-12-2019	31-12-2018
		€	€
2.1	<u>Groepsvermogen</u>		
2.1.1	Stichtingskapitaal privaat	3.333.588	3.333.588
2.1.1	Algemene reserve publiek	3.892.337	3.892.337
2.1.2	Bestemmingsreserves publiek	12.284.178	10.824.943
2.1.3	Bestemmingsreserves privaat	<u>2.465.525</u>	<u>2.378.244</u>
	Totaal groepsvermogen	21.975.628	20.429.112
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	483.229	450.206
2.2.3	Onderhoudsvoorziening	<u>3.956.316</u>	<u>3.738.798</u>
		4.439.545	4.189.004
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.3	Crediteuren	1.281.232	1.262.660
2.4.4	Kortlopende schulden aan OCW	1.071.430	1.196.256
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.432.805	1.471.942
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	456.954	379.325
2.4.10	Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>1.901.310</u>	<u>1.800.538</u>
		6.143.731	6.110.721
	Totaal passiva	<u><u>32.558.904</u></u>	<u><u>30.728.837</u></u>

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B2 Geconsolideerde staat van baten en lasten 2019

	2019 €	Begroting 2019 €	2018 €
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	45.499.842	42.491.069	43.203.159
3.2 Overige overheidsbijdragen/subsidies	3.324.263	3.328.200	3.259.001
3.5 Overige baten	1.587.254	928.209	2.646.254
Totaal baten	50.411.359	46.747.478	49.108.414
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	38.281.885	37.404.457	37.776.281
4.2 Afschrijvingen	1.331.317	1.320.300	1.398.590
4.3 Huisvestingslasten	4.649.911	4.428.100	4.455.157
4.4 Overige lasten	5.189.421	4.271.700	4.840.682
Totaal lasten	49.452.534	47.424.557	48.470.710
Saldo baten en lasten	958.825	-677.079	637.704
5 Financiële baten en lasten	587.691	446.400	-443.057
Totaal resultaat	<u>1.546.516</u>	<u>-230.679</u>	<u>194.647</u>

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Ingevolge de Wet op het primair onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

De bestemming van het resultaat 2019 is als volgt :

Algemene reserve publiek	0	
Bestemmingsreserves algemeen publiek	957.620	
Koersresultaat publiek	501.615	
		1.459.235
Bestemmingsreserves algemeen privaat	26.859	
Reserve schoolfonds privaat	-22.150	
Koersresultaat privaat	82.572	
		87.281
Totaal		<u>1.546.516</u>

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2019

	2019 €	2018 €
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Saldo baten en lasten	958.825	637.704
Aanpassing voor :		
Afschrijvingen	1.331.317	1.398.590
Mutaties voorzieningen	250.541	437.440
	<u>1.581.858</u>	<u>1.836.030</u>
<u>Mutaties werkkapitaal</u>		
- Debiteuren	288.470	-134.031
- Vorderingen	505.331	-123.089
- Effecten	1.221.708	438.368
- Crediteuren	18.572	-500.215
- Kortlopende schulden	14.438	-13.568
	<u>2.048.519</u>	<u>-332.535</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	4.589.202	2.141.199
Ontvangen interest	37.310	11
Betaalde interest/financiële lasten	-35.806	-6.700
Financiële baten en lasten	2.000	2.000
(On) gerealiseerde koersresultaten	584.187	-438.368
	<u>587.691</u>	<u>-443.057</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	5.176.893	1.698.142
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Materiële vaste activa (investering)	-1.656.166	-2.017.584
Materiële vaste activa (verkoop Crooswijkse singel 18)	-	958.768
Financiële vaste activa	2.000.000	-
	<u>343.834</u>	<u>-1.058.816</u>
	<u>5.520.727</u>	<u>639.326</u>
<u>Mutatie liquide middelen</u>		
Beginstand liquide middelen	4.492.105	3.852.779
Mutatie liquide middelen	5.520.727	639.326
	<u>10.012.832</u>	<u>4.492.105</u>

Uit het kasstroomoverzicht is af te lezen welke posten de stand van de liquide middelen hebben beïnvloed. Met name de vrijval in de effectenportefeuille en het niet opnieuw beleggen hiervan, heeft tot gevolg dat de liquiditeit omhoog gaat, naast uiteraard het positieve resultaat.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B4 Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2019

Algemeen

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO). Op basis hiervan wordt de jaarrekening zoveel mogelijk overeenkomstig Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek opgesteld. In het kader hiervan worden de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ) met in het bijzonder hoofdstuk 660 Onderwijsinstellingen (RJ 660) toegepast en de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019. Tevens worden de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT) toegepast.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting. Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de Stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Staat van Baten en Lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Per school worden de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserve(s) die door het bestuur is/ zijn bepaald.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Voorzieningen.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Financiële instrumenten

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen. Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), schulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: vorderingen en schulden, geldmiddelen en investeringen in aandelen en obligaties

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de stichting en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd.

In de geconsolideerde jaarrekening is opgenomen:

* Stichting Steunfonds Kind en Onderwijs Rotterdam

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden in de betreffende functionele valuta van de organisatie omgerekend tegen de geldende wisselkoers per de transactiedatum. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden in euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen per de transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als last in de staat van baten en lasten opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen, ontvangen investeringssubsidies en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

	Afschrijvings- percentage in maanden	Afschrijvings- percentage per jaar	Activerings- grens in €
• Gebouwen en verbouwingen	428-120	2,8%-10%	€ 500
• Inventaris en apparatuur	480-96	2,5%-12,5%	€ 500
• Ict	120-24	10%-50%	€ 500
• Leermethoden	285-96	4,2%-12,5%	€ 500

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom. Hiervan is sprake in het geval van eigen investeringen of van doordecentralisatie van de huisvesting. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Financiële vaste activa

Overige vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten aandelen en obligaties die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen en obligaties gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering. De Structured note wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs en direct verantwoord in de staat van baten en lasten

Bijzondere waardeverminderingen of vervreemding van vaste activa

Voor materiële en financiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroomgenererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Effecten

De ter beurze genoteerde effecten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen van de beursgenoteerde effecten worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

De overige effecten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De lagere marktwaarde wordt per vastgesteld.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Voorts is binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt naar publieke en private middelen.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen. Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel. Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Voorziening jubilea

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd en wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd door de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Rijksbijdrage

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel zoals verhuur, ouderbijdragen en overige baten, dan worden deze eveneens in het jaar verwerkt waarop het bedrag betrekking heeft.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Overige baten

Huuropbrengsten en uitleenvergoedingen voor personeel worden lineair in de winst-en-verliesrekening opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt. Huuropbrengsten en uitleenvergoedingen voor personeel worden lineair in de winst-en-verliesrekening opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door Stichting ABP of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Indien op basis van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot een bedrijfstakpensioenregeling per balansdatum een verplichting bestaat, wordt een voorziening gevormd als het waarschijnlijk is dat de aanwending van een maatregelenpakket, dat nodig is voor het herstel van de per balansdatum bestaande dekkingsgraad, zal leiden tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden geschat.

Indien sprake is van aanpassingen van de per balansdatum opgebouwde aanspraken die voortvloeien uit toekomstige salarisverhogingen die per balansdatum reeds zijn toegezegd en die voor rekening van de Stichting komen wordt hiervoor een voorziening gevormd.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Pensioenfondsen moeten vanaf 2015 gebruikmaken van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'.

De beleidsdekkingsgraad komt eind 2019 uit op 97,8%. Om de pensioenen (gedeeltelijk) te kunnen indexeren, moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 90% zijn.

De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Ontslagvergoedingen

Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de Stichting zich aantoonbaar heeft verbonden tot beëindiging van het dienstverband van een of meer personeelsleden vóór de gebruikelijke pensioendatum of tot een uitkering ter stimulering van vrijwillig ontslag. De Stichting heeft zich aantoonbaar verbonden tot het doen van ontslaguitkeringen als formeel een gedetailleerd plan (of regeling) is opgesteld en intrekking daarvan door de Stichting redelijkerwijs niet meer kan plaatsvinden. In het plan / de regeling zijn de betrokken locaties, alsmede de functie en het geschatte aantal van de werknemers die zullen worden ontslagen, de ontslaguitkering voor iedere functie(groep) en de periode die gemeoid is met de uitvoering van het plan benoemd. Ten aanzien van de ontslaguitkeringen bij vrijwillig ontslag worden de verplichtingen en de last berekend op basis van het aantal personeelsleden dat naar verwachting op het aanbod zal ingaan.

De ontslaguitkeringen die over meer dan 12 maanden na balansdatum betaalbaar worden gesteld worden tegen contante waarde gewaardeerd. De disconteringsvoet betreft de marktrente (effectief rendement) van hoogwaardige ondernemingsobligaties op balansdatum.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

De Stichting is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van een beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

KPMG

Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans

1 Activa

1.2 Materiële vaste activa

	Verkrijgings- prijs 31-12-2018	Afschrijvingen t/m 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2018	Mutaties 2019			Boekwaarde 31-12-2019	Verkrijgings- prijs 31-12-2019	Afschrijvingen t/m 31-12-2019	
				Desinvesteringen	Investeringen 2019	Afschrijvingen 2019				
				€	€	€				
1.2.1	Gebouwen en terreinen	3.111.406	-1.287.920	1.823.486	2.086	148.494	-164.520	1.807.460	3.261.986	-1.454.526
1.2.2	Inventaris en apparatuur									
1.2.2.1	Inventaris en ICT	8.129.187	-4.315.350	3.813.837	7.949	1.369.820	-875.756	4.307.901	9.506.956	-5.199.055
1.2.2.2	Leermiddelen	3.037.017	-1.938.714	1.098.303	0	137.852	-291.041	945.114	3.174.869	-2.229.755
		11.166.204	-6.254.064	4.912.140	7.949	1.507.672	-1.166.797	5.253.015	12.681.825	-7.428.810
	Totaal materiële vaste activa	14.277.610	-7.541.984	6.735.626	10.035	1.656.166	-1.331.317	7.060.475	15.943.811	-8.883.336

In de post gebouwen zijn ook begrepen de uitbreidingen en verbouwingen aan bestaande schoolgebouwen.
De volgende panden en lokalen zijn gefinancierd met privaat vermogen van de stichting:

- De Stelberg (50 m2)
- Talmaschool (250 m2)
- Albert Plesmanschool (100 m2)
- JJ Buskesschool (60 m2)
- Mozaiek (100 m2)
- De Ark (100 m2)
- Waalsche school (150 m2)

De mogelijke opbrengsten bij eventuele afstoting van deze panden/lokalen komen ten gunste van het privaat vermogen van de stichting.

1.3 Financiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2018	Investeringen en verstrekkingen	verkoop	Koersresultaat 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Nominale waarde of garantiewaarde
	€	€	€	€	€	
1.3.6 <i>Effecten</i>						
1.3.6.3 Overige	10.000.000	10.000.000	-12.503.450	503.450	8.000.000	8.000.000
Totaal financiële vaste activa	10.000.000	10.000.000	-12.503.450	503.450	8.000.000	

De Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam had vanaf 20 mei 2011 belegd in een Structured note. De Structured note is een belegging met een vaste looptijd en heeft als eigenschap : een 100% inleggarantie van Credit Suisse International op einddatum. In 2019 is de Structured note verkocht. De opbrengst bedroeg € 288.540. In 2019 is vervolgens belegd in 5 notes ieder ter waarde van 2.000.000. De structuur van deze beleggingen is een vaste looptijd van 10 jaar en een 100% inleggarantie. In december 2019 is de note "Dow Jones Eurostoxx 50 asian tail" ter waarde van 2.000.000 verkocht. De opbrengst bedroeg € 215.000. De effecten portefeuille per 31-12-2019 is als volgt :

	Inleggarantie	Koers 31-12-2019	Koers 31-3-2020
BARCLAYS 100% KG SXXP Note 2019 - 2029	Barclays	2.000.000	105,66%
BNP 100%KG MCXP Note 2019 - 2029	BNP Paribas	2.000.000	105,60%
CS 100% KG SDGP Note 20196 - 2029	Credit Suisse	2.000.000	101,65%
SG 100% KG Finvex Note 2019 - 2029	Societe Generale	2.000.000	100,37%
		<u>8.000.000</u>	

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

1.5	Vorderingen	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
1.5.1	Debiteuren	72.957		361.427	
			72.957		361.427
1.5.2	Kortlopende vorderingen op OCW		1.977.275		1.936.664
1.5.7	Overige vorderingen				
	Gemeente Rotterdams Onderwijsbeleid	449.373		365.006	
	Borg	189.850		199.995	
	Nog te ontvangen subsidies gemeente huisvesting	0		686.371	
	Te ontvangen regeling compensatie UWV	314.663		314.663	
	Overig nog te ontvangen bedragen	83.985		188.825	
	Overige vorderingen	36.060		15.178	
	Vooruitontvangen kosten	865.255		715.090	
			1.939.186		2.485.128
	Totaal vorderingen		3.989.418		4.783.219

De posten opgenomen onder de vorderingen hebben allen een looptijd van minder 12 maanden.

Borg

Onder borg staan betaalde bedragen aan borg, die zijn betaald ter bruikleen van de hardware van Snappet. De hardware die wordt gebruikt betreft tablets die gebruikt worden door de kinderen op school. Conform de overeenkomst zal de betaalde borgsom retour worden ontvangen bij inlevering van de geleende hardware.

Te ontvangen regeling compensatie UWV

De regeling compensatie UWV ziet toe op de compensatie van de transitievergoeding die werkgevers vanaf 1 april 2020 kunnen aanvragen als zij een langdurig arbeidsongeschikte werknemer ontslaan of hebben ontslagen vanaf 1 juli 2015.

Vooruitontvangen kosten

Onder de vooruitontvangen kosten zijn lasten opgenomen van o.a. jaarlicenties ICT, voorschotnota kwartaal reproductie, de jaarbestelling 2019/2020 leermethoden die in het jaar 2020 ten laste van de exploitatie worden gebracht.

1.6	Effecten	Boekwaarde	Aankopen	Verkopen	Koersresultaat	Boekwaarde	Nominale waarde of garantiewaarde
		31-12-2018	2019	2019	2019	31-12-2019	
		€	€	€	€	€	
1.6.1	Effecten						
1.6.1.1	Obligaties	1.837.887	1.547.250	-1.887.095	14.043	1.512.085	1.950.000
1.6.1.2	Aandelen	2.880.000	2.031.614	-3.198.869	63.192	1.775.937	Niet van toepassing
1.6.1.3	Andere effecten	0	204.745	0	3.412	208.157	Niet van toepassing
	Totaal effecten	4.717.887	3.783.609	-5.085.964	80.647	3.496.179	

Obligatie

De looptijd van de obligaties is tot het jaar 2023. De nominale waarde is de waarde die bij uittoting of einde van de looptijd van de obligatie wordt uitgekeerd.

Effecten Portefeuille

	Koerswaarde	
	31-12-2018	31-12-2019
Obligaties	1.837.887	1.512.085
Aandelen	2.880.000	1.775.937
Andere effecten	0	208.157
Totaal	4.717.887	3.496.179

1.7	Liquide middelen	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
1.7.2	Banken en kassen		10.012.832		4.492.105
	Totaal liquide middelen		10.012.832		4.492.105

De onder de liquide middelen opgenomen deposito's betreffen uitsluitend deposito's die direct of vervroegd opvraagbaar zijn.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

2 Passiva

2.1 Eigen Vermogen

	Saldo 31-12-2018	Mutaties		Saldo 31-12-2019
		Bestemming Resultaat		
	€	€		€
2.1.1 Stichtingskapitaal privaat	3.333.588	0		3.333.588
2.1.2 Algemene reserve publiek	3.892.337	0		3.892.337
	7.225.925	0		7.225.925
Bestemmingsreserves publiek				
2.1.3.a Bestemmingsreserves algemeen publiek	10.943.990	957.620		11.901.610
2.1.3.a Ongerealiseerd koersresultaat publiek	-119.047	501.615		382.568
2.1.3.a Reserve nulmeting publiek	0	0		0
	10.824.943	1.459.235		12.284.178
Bestemmingsreserves privaat				
2.1.3.b Bestemmingsreserves algemeen privaat	1.406.039	26.859		1.432.898
2.1.3.b Reserve schoolfonds privaat	857.951	-22.150		835.801
2.1.3.b Ongerealiseerd koersresultaat privaat	114.254	82.572		196.826
	2.378.244	87.281		2.465.525
Totaal groepsvermogen	20.429.112	1.546.516		21.975.628

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Ingevolge de Wet op het primair onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

De bestemming van het resultaat 2019 is als volgt :

Bestemmingsreserves algemeen publiek	957.620
Ongerealiseerd koersresultaat publiek	501.615
	1.459.235
Bestemmingsreserves algemeen privaat	26.859
Reserve schoolfonds privaat	-22.150
Ongerealiseerd koersresultaat privaat	82.572
	87.281
Totaal	1.546.516

2.2 Voorzieningen

	Saldo 31-12-2018	Mutaties			Saldo 31-12-2019	<1 jr	>1 jr
		Vrijval 2019	Dotaties 2019	Onttrekkingen 2019			
	€	€	€	€	€	€	
2.2.1 Personeelsvoorzieningen							
2.2.1.1 Spaarverlof	69.839	-24.999	0	-44.840	0	0	
2.2.1.2 Jubileum	222.955	0	28.916	-40.526	211.345	33.850	
2.2.1.4 Langdurig zieken	157.412	-7.211	270.631	-148.948	271.884	223.840	
	450.206	-32.210	299.547	-234.314	483.229	257.690	
2.2.3 Overige voorzieningen							
2.2.3.1 Onderhoud gebouwen	3.738.798	0	1.250.000	-1.032.482	3.956.316	1.063.212	
	3.738.798	0	1.250.000	-1.032.482	3.956.316	1.063.212	
Totaal voorzieningen	4.189.004	-32.210	1.549.547	-1.266.796	4.439.545	1.320.902	
						3.118.643	

Onderhoud gebouwen

De voorziening voor onderhoud gebouwen wordt gevormd voor periodiek groot onderhoud dat dient te worden verricht op de gebouwen. De voorziening groot onderhoud is langlopend. In 2019 is het meerjarenonderhoud uitgevoerd conform de methode risicogericht onderhoud.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is toegenomen doordat het aantal langdurig zieken (in WTF) dat naar verwachting gebruikt gaat maken van de WIA is toegenomen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband, en is grotendeels langlopend. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfjans en leeftijden.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2019	31-12-2018
		€	€
2.4.3	Crediteuren	1.281.232	1.262.660
2.4.4	OCW	1.071.430	1.196.256
2.4.6	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.432.805	1.471.942
2.4.7	Schulden terzake van pensioenen	456.954	379.325
2.4.9	Overige kortlopende schulden en overlopende passiva		
2.4.9.1	Vakantiegeld	1.142.828	1.088.380
2.4.9.2	Nog te besteden subsidies OCW geoormerkt	309.119	319.099
2.4.9.3	Nog te besteden subsidies overige instanties	6.973	0
2.4.9.4	Nog te besteden subsidies Gemeente huisvesting	95.970	0
2.4.9.9	Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	346.420	393.059
		1.901.310	1.800.538
	Totaal kortlopende schulden	6.143.731	6.110.721

De posten opgenomen onder de kortlopende schulden hebben allen een looptijd van minder 12 maanden, met uitzondering van de post OCW. De schuld aan OCW betreft de correctie op de gewichtenregeling als gevolg van de controle op de toepassing van de gewichten toebedeling van leerlingen. De correctie op de gewichtenregeling zal in 120 maandelijkse termijnen verrekend worden. Kortlopend in 2019 is € 124.824.

De overige overlopende passiva bestaat uit nog te ontvangen kosten zoals afrekening 2019 docenten in het kader van lekker fit en de controle van de accountant.

De boekwaarde van de kortlopende schulden benaderd de reële waarde daarvan, gegeven de korte looptijd van de opgenomen posten

Risico's financiële instrumenten

Wij maken in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, effecten, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. Deze financiële instrumenten stellen de organisatie bloot aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft Kind en Onderwijs een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de organisatie te beperken.

Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen. Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente-instrumenten hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benaderd de boekwaarde daarvan.

Kredietrisico

De vorderingen bestaan merendeel uit vordering op overheden of uitvoerende instanties, hierbij loopt Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam geen kredietrisico. De overige vorderingen zijn slechts 1% van het totaal.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt aangezien Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam geen gebruik maakt van leningen.

Liquiditeitsrisico

Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam loopt geen significante liquiditeitsrisico's.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art.13. lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
		geheel uitgevoerd afgerond	nog niet geheel en afgerond
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 927987 augustus 2018	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928668 augustus 2018	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928606 augustus 2018	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928578 augustus 2018	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928601 augustus 2018	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928766 augustus 2018	X	
Tegemoetkoming opleidingscholen	kosten 1013157/OS-2009-A-004 oktober 2019		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 1006471 september 2019		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 1009759 oktober 2019		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 1006291 september 2019		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 1006784 september 2019		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 1013157 OS-2009-A- 004 2019		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 1006800 september 2019		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 1012258 november 2019		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 1007388 september 2019		X

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS art.13. lid 2 sub b)

G2-A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	totale kosten	te verrekenen ultimo verslagjaar
		€	€	€	€
--	--	0	0	0	0
	Totaal	0	0	0	0

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	Bedrag van de toewijzing	saldo 01-01- 2019	ontvangen in verslagjaar	lasten in verslagjaar	totale kosten 31-12-2019	saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
		€	€	€	€	€	€
--	--	0	0	0	0	0	0
	Totaal	0	0	0	0	0	0

Att.: deze subsidies worden afgerekend op basis van de werkelijke kosten. Er kan bovendien prestatieverklaring of een andere verantwoording over de prestaties worden verlangd. Zie tekst subsidiebeschikking.

B6 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van :

Dienst	<1 jaar	1-5 jaar
ARBO	145.000	
Onderhoudscontracten ht	250.000	
Netwerk onderhoud	118.000	
Licenties netwerk	48.000	
Leerlingvolgsysteem	60.000	
Reproductie	230.000	
Schoonmaak	975.000	2.925.000
Vakdocenten gym	280.000	
	2.106.000	2.925.000

Asbestbeheersing

Op alle onderwijslocaties van Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam hebben inventarisaties naar de aanwezigheid van asbest plaatsgevonden. De uitkomsten van deze risico-inventarisaties zijn verwerkt in asbestbeheersplannen.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde staat van baten en lasten

3 Baten

	2019 €	Begroting 2019 €	2018 €
3.1 Rijksbijdragen			
3.1.1 Rijksbijdragen OCW			
3.1.1.1 (Normatieve) Rijksbijdrage OCW	37.662.719	36.021.169	36.428.410
3.1.1.2 Personeels- arbeidsmarktbeleid	5.823.732	5.562.700	5.636.270
	43.486.451	41.583.869	42.064.680
3.1.2 Overige subsidies OCW			
3.1.2.1 Opleiden in de school/samenwerking	280.000	280.000	299.736
3.1.2.3 Bijzondere bekostiging samenvoeging	43.320	0	106.053
3.1.2.4 Bijzondere bekostiging nieuwkomers	315.641	300.000	255.306
3.1.2.5 Aanvullende bijzondere bekostiging	706.957	0	0
3.1.2.6 Overige geïmmerkte en	142.015	170.100	18.195
	1.487.933	750.100	679.290
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV			
3.1.4.1 Bijdrage SWV	525.458	157.100	459.189
	525.458	157.100	459.189
Totaal rijksbijdragen OCW	45.499.842	42.491.069	43.203.159

De rijksbijdragen zijn in 2019 € 3.000.000 hoger dan begroot. De rijksbijdragen zijn in 2019 door het Ministerie van OCW positief aangepast in het kader van de beschikbare loonruimte. Dit heeft geresulteerd in een verhoging van de middelen van 2.55%. Daarnaast zijn er eenmalige extra middelen door het Ministerie van OCW (€ 700.000) beschikbaar gesteld om te investeren in funderend onderwijs. De besteding van deze middelen zijn door het CAO akkoord van december 2019 in februari 2020 uitgevoerd. In 2019 is de nieuwe regeling onderwijsachterstanden ingevoerd. De nieuwe regeling heeft voor de Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam in 2019 een positief effect van € 320.000.

3.2 Overige overheidsbijdragen

3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies			
3.2.1.1 Schoolontwikkelingsbudget	2.088.912	2.179.300	2.184.165
3.2.1.2 Schakelklas	397.333	360.000	411.131
3.2.1.3 Leraren, zijinstroom en talent	248.652	210.600	113.521
3.2.1.4 Ouderbetrokkenheid	398.177	411.500	379.930
3.2.1.9 Overige gemeentelijke bijdragen	191.189	166.800	170.254
	3.324.263	3.328.200	3.259.001
Totaal overige overheidsbijdragen	3.324.263	3.328.200	3.259.001

De gemeentelijke subsidies zijn conform begroting. De gemeentelijke subsidie betreffen voornamelijk projecten in het kader van het project "Gelijke Kansen" zoals schoolontwikkelbudget, schakelklassen, middelen voor ontwikkeling leerkrachten, aantrekking van zij-instromers en talentontwikkelingen.

3.5 Overige baten

3.5.1 Verhuur onroerende zaken	469.928	316.445	286.454
3.5.2 Inkomsten personeel	184.080	121.800	163.285
3.5.5 Ouderbijdragen en schoolgelden	474.842	138.600	561.985
3.5.6 Overige			
3.5.6.1 SWV/Auris groep/PGB	10.750	15.500	27.698
3.5.6.2 Vergoeding BSO	274.985	282.464	255.666
3.5.6.3 Verkoop Crooswijkse singel	0	0	879.456
3.5.6.4 Regeling compensatie UWV	0	0	314.633
3.5.6.9 Overige	172.669	53.400	157.077
	458.404	351.364	1.634.530
Totaal overige baten	1.587.254	928.209	2.646.254

De overige baten zijn € 650.000 hoger dan begroot. In de overige baten zijn opgenomen de baten vanuit de ouderbijdragen (€ 330.000), deze zijn minimaal begroot. In 2019 zijn contracten afgesloten met medegebruikers in onze schoolgebouwen. Dit heeft geresulteerd in hogere verhuur inkomsten (€ 150.000).

4 Lasten

	2019 €	Begroting 2019 €	2018 €
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen en salarissen			
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	25.908.522	35.296.857	26.281.230
4.1.1.2 Sociale lasten	4.711.113	0	4.995.947
4.1.1.3 Pensioenpremies	4.095.614	0	3.420.403
	<u>34.715.249</u>	<u>35.296.857</u>	<u>34.697.580</u>
4.1.2 Overige personele lasten			
4.1.2.1 Dotatie/vrijval overige personele voorzieningen	267.337	10.000	-58.043
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	2.154.782	868.600	2.425.942
4.1.2.3 ARBO	133.708	135.000	121.935
4.1.2.4 Scholing, IPB	761.472	1.014.000	617.205
4.1.2.5 Overige	678.481	480.000	510.068
	<u>3.995.780</u>	<u>2.507.600</u>	<u>3.617.107</u>
4.1.3 Uitkeringen (-/-)	-429.144	-400.000	-538.406
	<u>38.281.885</u>	<u>37.404.457</u>	<u>37.776.281</u>

De totale personele lasten zijn € 875.000 hoger dan begroot, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door :

Lagere lonen en salarissen (€ 350.000) dan begroot doordat voornamelijk het aantal FTE in de poolvervanging niet geheel gerealiseerd is.

De overige personele lasten zijn € 1.200.000 hoger dan begroot door enerzijds hogere kosten voor inhuur van uitzendbureaus om de vraag naar vervanging van personeel, tussentijdse vacatures op te lossen en inzet voor vermindering van de werkdruk (€ 1.400.000) en anderzijds lagere kosten integraal personeelsbeleid (minder uitgaven aan transitievergoeding en dossierbegeleiding € 250.000).

De pensioenpremies zijn gestegen door de stijging van de pensioengrondslag en stijging van premie van 22,9 in 2018 naar 24,9 in 2019.

Personeelsbestand

Per het einde van het boekjaar 2019 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de organisatie, omgerekend naar FTE's 533 (2018: 536)

	2019 €	Begroting 2019 €	2018 €
4.2 Afschrijvingen			
4.2.2 Materiële vaste activa			
4.2.2.1 Gebouwen	164.520	161.300	217.152
4.2.2.2 Inventaris en apparatuur	1.166.797	1.159.000	1.181.438
	<u>1.331.317</u>	<u>1.320.300</u>	<u>1.398.590</u>
Totaal afschrijvingen	<u>1.331.317</u>	<u>1.320.300</u>	<u>1.398.590</u>
4.3.1 Huur	95.880	189.800	68.439
4.3.3 Onderhoud	1.136.635	824.700	1.062.982
4.3.4 Energie en water	846.488	821.100	776.089
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.108.605	1.152.900	1.043.250
4.3.6 Heffingen	166.738	147.300	194.518
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	1.250.000	1.250.000	1.250.000
4.3.8 Bewaking/beveiliging	45.565	42.300	59.879
	<u>4.649.911</u>	<u>4.428.100</u>	<u>4.455.157</u>

De huisvestingslasten zijn € 220.000 hoger uitgevallen dan het bedrag dat is begroot voor 2019. De hogere uitgaven worden voornamelijk gerealiseerd op de posten preventief onderhoud van de schoolgebouwen (€310.000), heffingen (€ 20.000) en kosten energie en water (€ 25.000). Daarnaast zijn de kosten schoonmaak (€ 45.000) lager dan begroot door het minder uitvoeren van vloeronderhoud en zijn de kosten voor huur (€ 93.000) lager door andere andere het later realiseren van externe huisvesting voor het stafbureau.

De toename van het preventief onderhoud is veroorzaakt door met name de hogere kosten van "inhuur vastgoed begeleiding", de onderhoudskosten bij de uitvoering van de verschillende business cases (€ 250.000) en preventief onderhoud (€ 100.000).

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

	2019		Begroting 2019		2018
	€		€		€
4.4 Overige lasten					
4.4.1 Administratie- en beheerslasten					
4.4.1.1 Administratie en beheer	428.814		510.000		420.732
4.4.1.2 Accountantskosten	99.384		85.000		110.050
4.4.1.3 Overige	123.091		106.000		105.282
		651.289		701.000	
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen					
4.4.2.2 Onderhoud inventaris	3.049		6.800		3.720
4.4.2.3 Leermiddelen en ICT	2.053.170		1.781.600		1.858.218
		2.056.219		1.788.400	
4.4.4 Overige instellingslasten					
4.4.4.1 Lasten Rotterdams Onderwijsbeleid	957.153		951.300		918.557
4.4.4.2 Opleiden in de School/samenwerking	164.388		168.100		116.873
4.4.4.3 Telefoon	44.597		46.200		61.378
4.4.4.4 Inhuur arrangementen	226.788		52.700		127.804
4.4.4.5 Kosten TSO/BSO	167.806		107.700		220.031
4.4.4.8 Lasten ouderbijdragen	505.519		28.100		543.692
4.4.4.9 Schoolmaatschappelijk werk	141.497		150.000		144.146
4.4.4.10 Overige	274.165		278.200		210.199
		2.481.913		1.782.300	
Totaal instellingslasten	5.189.421		4.271.700		4.840.682

De overige instellingslasten zijn hoger dan begroot (€ 900.000) door met name hogere uitgaven voor leermiddelen en ICT (€ 270.000), hogere uitgaven projecten en inhuur arrangementen (€ 170.000) en uitgaven ten laste van de ouderbijdrage (€ 475.000). De hogere uitgaven leermiddelen en ICT wordt veroorzaakt door toename van het aantal licenties ten behoeve van leermethoden en daarmee gepaard gaande stijging van de kosten voor het beheer van de ICT infrastructuur. Tegenover hogere lasten zijn de lasten administratie en beheer € 80.000 lager dan begroot.

	2019		Begroting 2019		2018
	€		€		€
5 Financiële baten en lasten					
5.1 Rentebaten					
5.1.1 Rentebaten	37.310	37.310	0	0	11
					11
5.3 Waardeverandering financiële vaste					
5.3.1 Resultaat waardering koers effecten	584.187	584.187	450.000	450.000	-438.368
					-438.368
5.4 Overige opbrengsten financiële					
5.4.1 Overige financiële baten	2.000	2.000	0	0	2.000
					2.000
5.5 Rentelasten					
5.5.1 Rente en overige financiële lasten	-35.806	-35.806	-3.600	-3.600	-6.700
					-6.700
Saldo financiële baten en lasten	587.691		446.400		-443.057

B8 Enkelvoudige balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)

1	Activa	31-12-2019 €	31-12-2018 €	
	Vaste activa			
1.2	<u>Materiële vaste activa</u>			65
1.2.1	Gebouwen en terreinen	1.807.460	1.823.486	66
1.2.2	Inventaris en apparatuur	5.253.015	4.912.140	71
		7.060.475	6.735.626	72
1.3	<u>Financiële vaste activa</u>			73
1.3.6	Effecten	8.000.000	10.000.000	74
		8.000.000	10.000.000	80
			10.000.000	81
				81
				82
	<u>Totaal vaste activa</u>	15.060.475	16.735.626	
	Vlottende activa			
1.5	<u>Vorderingen</u>			
1.5.1	Debiteuren	72.957	361.427	
1.5.2	Kortlopende vorderingen op OCW	1.977.275	1.936.664	
1.5.3	Rekening Courant Steunfonds	900.550	1.264.408	
1.5.5	Overige vorderingen	1.923.461	2.485.128	
		4.874.243	6.047.627	
1.6	<u>Effecten</u>			
1.6.1	Effecten	51.162	53.087	
		51.162	53.087	
1.7	<u>Liquide middelen</u>	8.975.876	4.404.780	
	<u>Totaal vlottende activa</u>	13.901.281	10.505.494	
	<u>Totaal activa</u>	28.961.756	27.241.120	

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

2	Passiva	31-12-2019 €	31-12-2018 €
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Stichtingskapitaal	0	0
2.1.2	Algemene reserve publiek	3.892.337	3.892.337
2.1.3.a	Bestemmingsreserves publiek	12.284.178	10.824.943
2.1.3.b	Bestemmingsreserves privaat	<u>2.201.965</u>	<u>2.224.115</u>
	Totaal eigen vermogen	18.378.480	16.941.395
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Voorzieningen personeel	483.229	450.206
2.2.3	Onderhoudsvoorziening	<u>3.956.316</u>	<u>3.738.798</u>
		4.439.545	4.189.004
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.3	Crediteuren	1.281.232	1.262.660
2.4.4	Kortlopende schulden aan OCW	1.071.430	1.196.256
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.432.805	1.471.942
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	456.954	379.325
2.4.10	Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>1.901.310</u>	<u>1.800.538</u>
		6.143.731	6.110.721
	Totaal passiva	<u><u>28.961.756</u></u>	<u><u>27.241.120</u></u>

B9 Enkelvoudige staat van baten en lasten 2019

	2019 €	Begroting 2019 €	2018 €
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	45.499.842	42.491.069	43.203.159
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidie	3.324.263	3.328.200	3.259.001
3.5 Overige baten	<u>1.587.254</u>	<u>928.209</u>	<u>2.646.254</u>
Totaal baten	50.411.359	46.747.478	49.108.414
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	38.281.885	37.404.457	37.776.281
4.2 Afschrijvingen	1.331.317	1.320.300	1.398.590
4.3 Huisvestingslasten	4.649.911	4.428.100	4.455.157
4.4 Overige lasten	<u>5.178.970</u>	<u>4.271.700</u>	<u>4.836.634</u>
Totaal lasten	<u>49.442.083</u>	<u>47.424.557</u>	<u>48.466.662</u>
Saldo baten en lasten	969.276	-677.079	641.752
5 Financiële baten en lasten	467.809	446.400	-6.671
Totaal resultaat	<u>1.437.085</u>	<u>-230.679</u>	<u>635.081</u>

De bestemming van het resultaat 2019 is als volgt

Bestemmingsreserves algemeen publiek	957.620	
Ongerealiseerd koersresultaat publiek	<u>501.615</u>	1.459.235
Reserve schoolfonds privaat	<u>-22.150</u>	<u>-22.150</u>
Totaal	<u>1.437.085</u>	

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B10 Enkelvoudige kasstroomoverzicht 2019

	2019 €	2018 €
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Saldo baten en lasten	969.276	-358.145
Aanpassing voor :		
Afschrijvingen	1.331.317	1.126.884
Overdracht materiele vaste activa 5xO	0	-883.259
Overname schuld OCW 5xO	0	749.828
Mutaties voorzieningen	250.541	276.879
	<u>1.581.858</u>	<u>1.270.332</u>
<u>Mutaties werkkapitaal</u>		
- Debiteuren	288.470	-241.531
- Vorderingen	884.914	-1.256.431
- Effecten	1.925	52.087
- Crediteuren	18.572	-500.215
- Kortlopende schulden	14.438	423.454
	<u>1.208.319</u>	<u>-1.522.636</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	3.759.453	-610.449
Ontvangen interest	2.000	3.063
Betaalde interest	0	-5.426
Overige financiële baten en lasten	-35.806	4.125
(On) gerealiseerde koersresultaten	501.615	-2.087
	<u>467.809</u>	<u>-325</u>
	4.227.262	-610.774
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Materiële vaste activa	-1.656.166	-1.167.715
Financiële vaste activa	2.000.000	0
	<u>343.834</u>	<u>-1.167.715</u>
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>		
Mutatie kredietinstellingen	0	0
Mutatie overige langlopende schulden	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Mutatie liquide middelen</u>		
	<u>4.571.096</u>	<u>-1.778.489</u>
Beginstand liquide middelen	4.404.780	6.183.269
Mutatie liquide middelen	4.571.096	-1.778.489
	<u>8.975.876</u>	<u>4.404.780</u>

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B11 Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2019

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de statutaire jaarrekening 2019 van de Stichting. De financiële gegevens van de Stichting zijn in de geconsolideerde jaarrekening van de Stichting verwerkt. Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van hun juridische vorm.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de onderneming gehanteerd.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van organisaties waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de organisatie in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de organisatie en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B12 Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige balans 2019

1 Activa

1.2 Materiële vaste activa

	Verkrijgings- prijs 31-12-2018	Afschrijvingen t/m 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2018	Desinvesteringen	Investerings 2019	Afschrijvingen 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Verkrijgings- prijs 31-12-2019	Afschrijvingen t/m 31-12-2019	
	€	€	€		€	€	€	€	€	
1.2.1	Gebouwen en terreinen	3.111.406	-1.287.920	1.823.486	2.086	148.494	-164.520	1.807.460	3.261.986	-1.454.526
1.2.2	Inventaris en apparatuur									
1.2.2.1	Inventaris en ICT	8.129.187	-4.315.350	3.813.837	7.949	1.369.820	-875.756	4.307.901	9.506.956	-5.199.055
1.2.2.2	Leermiddelen	3.037.017	-1.938.714	1.098.303	0	137.852	-291.041	945.114	3.174.869	-2.229.755
		11.166.204	-6.254.064	4.912.140	7.949	1.507.672	-1.166.797	5.253.015	12.681.825	-7.428.810
1.2.3	Andere bedrijfsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal materiële vaste	14.277.610	-7.541.984	6.735.626	10.035	1.656.166	-1.331.317	7.060.475	15.943.811	-8.883.336

In de post gebouwen zijn ook begrepen de uitbreidingen en verbouwingen aan bestaande schoolgebouwen. De volgende panden en lokalen zijn gefinancierd met privaat vermogen van de stichting:

- De Stelberg (50 m2)
- Talmaschool (250 m2)
- Albert Plesmanschool (100 m2)
- J Buskesschool (60 m2)
- Mozaiek (100 m2)
- De Ark (100 m2)
- Waalsche school (150 m2)

De mogelijke opbrengsten bij eventuele afstoting van deze panden/lokalen komen ten gunste van het privaat vermogen van de stichting.

1.3 Financiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings en verstrekingen	verkoop	Koersresultaat 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Nominale waarde of garantiewaarde
	€	€	€		€	
1.3.6	<i>Effecten</i>					
1.3.6.3	Overige	10.000.000	10.000.000	-12.503.450	503.450	8.000.000
	Totaal financiële vaste activa	10.000.000	10.000.000	-12.503.450	503.450	8.000.000

De Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam had vanaf 20 mei 2011 belegd in een Structured note. De Structured note is een belegging met een vaste looptijd en heeft als eigenschap : een 100% inleggarantie van Credit Suisse International op einddatum. In 2019 is de Structured note verkocht. De opbrengst bedroeg € 288.540. In 2019 is vervolgens belegd in 5 notes ieder ter waarde van 2.000.000. De structuur van deze beleggingen is een vaste looptijd van 10 jaar en een 100% inleggarantie. In december 2019 is de note "Dow Jones Eurostoxx 50 asian tail" ter waarde van 2.000.000 verkocht. De opbrengst bedroeg € 215.000. De effecten portefeuille per 31-12-2019 is als volgt :

	Inleggarantie	Koers 31-12-2019	Koers 31-3-2020	
BARCLAYS 100% KG SXXP Note 2019 - 2029	Barclays	2.000.000	105,66%	96,07%
BNP 100%KG MCXP Note 2019 - 2029	BNP Paribas	2.000.000	105,60%	97,52%
CS 100% KG SDGP Note 2019 - 2029	Credit Suisse	2.000.000	101,65%	89,12%
SG 100% KG Finvex Note 2019 - 2029	Societe Generale	2.000.000	100,37%	92,11%
		8.000.000		

1.5 Vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018	
	€	€	
1.5.1	Debiteuren	72.957	361.427
1.5.2	Kortlopende vorderingen op OCW	1.977.275	1.936.664
1.5.7	Overige vorderingen		
	Gemeente Rotterdams Onderwijsbeleid	449.373	365.006
	Rekening courant Steunfonds	900.550	1.264.408
	Borg	189.850	199.995
	Nog te ontvangen subsidies gemeente huisvesting	0	686.371
	Te ontvangen regeling compensatie UWV	314.663	314.663
	In rekening te brengen derden	83.985	188.825
	Overige vorderingen	20.335	15.178
	Vooruitontvangen kosten	865.255	715.090
		2.824.011	3.749.536
	Totaal vorderingen	4.874.243	6.047.627

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

De posten opgenomen onder de vorderingen hebben allen een looptijd van minder 12 maanden.

Borg

Onder borg staan betaalde bedragen aan borg, die zijn betaald ter bruikleen van de hardware van Snappet. De hardware die wordt gebruikt betreft tablets die gebruikt worden door de kinderen op school. Conform de overeenkomst zal de betaalde borgsom retour worden ontvangen bij inlevering van de geleende hardware.

Te ontvangen regeling compensatie UWV

De regeling compensatie UWV ziet toe op de compensatie van de transitievergoeding die werkgevers vanaf 1 april 2020 kunnen aanvragen als zij een langdurig arbeidsongeschikte werknemer ontslaan of hebben ontslagen vanaf 1 juli 2015.

Vooruitontvangen kosten

Onder de vooruitontvangen kosten zijn lasten opgenomen van o.a. jaarlicenties ICT, voorschotnota kwartaal reproductie, de jaarbestelling 2019/2020 leermethoden die in het jaar 2020 ten laste van de exploitatie worden gebracht.

1.6	Effecten	Boekwaarde 31-12-2018 €	Aankopen 2019 €	Verkopen 2019 €	Koersresultaat 2019	Boekwaarde 31-12-2019 €	Nominale waarde of garantiewaarde
1.6.1	Effecten						
1.6.1.1	Obligaties	53.087	0	0	-1.925	51.162	50.000
	Totaal effecten	53.087	0	0	-1.925	51.162	

De nominale waarde is de waarde die bij uitloting of einde van de looptijd van de obligatie wordt uitgekeerd.

1.7	Liquide middelen	31-12-2019 €	31-12-2018 €
1.7.2	Banken en kassen	8.975.876	4.404.780
	Totaal liquide middelen	8.975.876	4.404.780

2 Passiva

2.1 Groepsvermogen

	Saldo 31-12-2018 €	Mutaties		Saldo 31-12-2019 €
		Bestemming Resultaat €		
2.1.1	0	0		0
2.1.2	3.892.337	0		3.892.337
	3.892.337	0		3.892.337
Bestemmingsreserves publiek				
2.1.3.a	10.943.990	1.459.235		12.403.225
2.1.3.a	-119.047	0		-119.047
	10.824.943	1.459.235		12.284.178
Bestemmingsreserves privaat				
2.1.3.b	1.363.309	0		1.363.309
2.1.3.b	857.951	-22.150		835.801
2.1.3.b	2.855	0		2.855
	2.224.115	-22.150		2.201.965
	16.941.395	1.437.085		18.378.480

2.2 Voorzieningen

	Saldo 31-12- 2018 €	Mutaties			Saldo 31-12-2019 €	<1 jr €	1-5 jr €
		Vrijval 2019 €	Dotaties 2019 €	Onttrekkingen 2019 €			
2.2.1							
2.2.1.1	69.839	-24.999	0	-44.840	0	0	0
2.2.1.2	222.955	0	28.916	-40.526	211.345	33.850	177.495
2.2.1.4	157.412	-7.211	270.631	-148.948	271.884	223.840	48.044
	450.206	-32.210	299.547	-234.314	483.229	257.690	225.539
2.2.3							
2.2.3.1	3.738.798	0	1.250.000	-1.032.482	3.956.316	1.063.212	2.893.104
	3.738.798	0	1.250.000	-1.032.482	3.956.316	1.063.212	2.893.104
	4.189.004	-32.210	1.549.547	-1.266.796	4.439.545	1.320.902	3.118.643

Onderhoud gebouwen

De voorziening voor onderhoud gebouwen wordt gevormd voor periodiek groot onderhoud dat dient te worden verricht op de gebouwen. De voorziening groot onderhoud is langlopend. In 2019 is het meerjarenonderhoud uitgevoerd conform de methode risicogericht onderhoud.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is toegenomen doordat het aantal langdurig zieken (in WTF) dat naar verwachting gebruikt gaat maken toegenomen.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2019		31-12-2018	
		€		€	
2.4.3	Crediteuren		1.281.232		1.262.660
2.4.4	OCW		1.071.430		1.196.256
2.4.6	Belastingen en premies sociale verzekeringen		1.432.805		1.471.942
2.4.7	Schulden terzake van pensioenen		456.954		379.325
2.4.9	Overige kortlopende schulden en overlopende passiva				
2.4.9.1	Vakantiegeld	1.142.828		1.088.380	
2.4.9.2	Nog te besteden subsidies OCW geoormerkt	309.119		319.099	
2.4.9.3	Nog te besteden subsidies overige instanties	6.973		0	
2.4.9.4	Nog te besteden subsidies Gemeente huisvesting	95.970		0	
2.4.9.9	Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	346.420		393.059	
			1.901.310		1.800.538
	Totaal kortlopende schulden		6.143.731		6.110.721

De posten opgenomen onder de kortlopende schulden hebben allen een looptijd van minder 12 maanden, met uitzondering van de post OCW. De schuld aan OCW betreft de correctie op de gewichtenregeling als gevolg van de controle op de toepassing van de gewichten toebedeling van leerlingen. De correctie op de gewichtenregeling zal in 120 maandelijkse termijnen verrekenend worden. Kortlopend in 2019 is € 124.824.

De overige overlopende passiva bestaat uit nog te ontvangen kosten zoals afrekening 2019 docenten in het kader van lekker fit en de controle van de accountant.

De boekwaarde van de kortlopende schulden benaderd de reële waarde daarvan, gegeven de korte looptijd van de opgenomen posten

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B13 Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige staat van baten en lasten 2019

3 Baten

	2019 €	Begroting 2019 €	2018 €
3.1 Rijksbijdragen			
3.1.1 Rijksbijdragen OCW			
3.1.1.1 (Normatieve) Rijksbijdrage OCW	37.662.719	36.021.169	36.428.410
3.1.1.2 Personeels- arbeidsmarktbeleid	5.823.732	5.562.700	5.636.270
	43.486.451	41.583.869	42.064.680
3.1.2 Overige subsidies OCW			
3.1.2.1 Opleiden in de school/ samenwerking	280.000	280.000	299.736
3.1.2.2 Prestatiebox	0	0	0
3.1.2.3 Bijzondere bekostiging	43.320	0	106.053
3.1.2.4 Bijzondere bekostiging	315.641	300.000	255.306
3.1.2.5 Aanvullende bijzondere bekostiging	706.957	0	0
3.1.2.6 Overige geormerkte en niet geormerkte subsidies	142.015	170.100	18.195
	1.487.933	750.100	679.290
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV			
3.1.4.1 Bijdrage SWV	525.458	157.100	459.189
	525.458	157.100	459.189
Totaal rijksbijdragen OCW	45.499.842	42.491.069	43.203.159
3.2 Overige overheidsbijdragen			
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies			
3.2.1.1 Schoolontwikkelingsbudget	2.088.912	2.179.300	2.184.165
3.2.1.2 Schakelklas	397.333	360.000	411.131
3.2.1.3 Nulgroep	248.652	210.600	113.521
3.2.1.4 Ouderbetrokkenheid	398.177	411.500	379.930
3.2.1.9 Overige gemeentelijke bijdragen	191.189	166.800	170.254
	3.324.263	3.328.200	3.259.001
Totaal overige overheidsbijdragen	3.324.263	3.328.200	3.259.001
3.5 Overige baten			
3.5.1 Verhuur onroerende zaken	469.928	316.445	286.454
3.5.2 Inkomsten personeel	184.080	121.800	163.285
3.5.5 Ouderbijdragen en schoolgelden	474.842	138.600	561.985
3.5.6 Overige			
3.5.6.1 SWV/Auris groep/PGB	10.750	15.500	27.698
3.5.6.2 Vergoeding BSO	274.985	282.464	255.666
3.5.6.3 Verkoop Crooswijksezingel	0	0	879.456
3.5.6.4 Regeling compensatie UWV	0	0	314.633
3.5.6.9 Overige	172.669	53.400	157.077
	458.404	351.364	1.634.530
Totaal overige baten	1.587.254	928.209	2.646.254

4		2019		Begroting 2019		2018	
		€		€		€	
4.1	Pesoneelslasten						
4.1.1	Lonen en salarissen						
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	25.908.522		35.296.857		26.281.230	
4.1.1.2	Sociale lasten	4.711.113		0		4.995.947	
4.1.1.3	Pensioenpremies	4.095.614		0		3.420.403	
			34.715.249		35.296.857		34.697.580
4.1.2	Overige personele lasten						
4.1.2.1	Dotatie/vrijval overige personele voorzieningen	267.337		10.000		-58.043	
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	2.154.782		868.600		2.425.942	
4.1.2.3	ARBO	133.708		135.000		121.935	
4.1.2.4	Scholing, IPB	761.472		1.014.000		617.205	
4.1.2.5	Overige	678.481		480.000		510.068	
			3.995.780		2.507.600		3.617.107
4.1.3	Uitkeringen (-/-)		-429.144		-400.000		-538.406
	Totaal personele lasten		38.281.885		37.404.457		37.776.281
4.2	Afschrijvingen						
4.2.2	Materiele vaste activa						
4.2.2.1	Gebouwen	164.520		161.300		217.152	
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	1.166.797		1.159.000		1.181.438	
			1.331.317		1.320.300		1.398.590
	Totaal afschrijvingen		1.331.317		1.320.300		1.398.590
4.3	Huisvestingslasten						
4.3.1	Huur/medegebruik		95.880		189.800		68.439
4.3.3	Onderhoud		1.136.635		824.700		1.062.982
4.3.4	Energie en water		846.488		821.100		776.089
4.3.5	Schoonmaakkosten		1.108.605		1.152.900		1.043.250
4.3.6	Heffingen		166.738		147.300		194.518
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening		1.250.000		1.250.000		1.250.000
4.3.8	Bewaking/beveiliging		45.565		42.300		59.879
	Totaal huisvestingslasten		4.649.911		4.428.100		4.455.157

	2019 €		Begroting 2019 €		2018 €
4.4 Overige lasten					
4.4.1 Administratie- en beheerslasten					
4.4.1.1 Administratie en beheer	428.814		510.000		420.732
4.4.1.2 Accountantskosten	99.384		85.000		110.050
4.4.1.3 Overige	<u>123.091</u>		<u>106.000</u>		<u>105.282</u>
		651.289		701.000	636.064
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen					
4.4.2.2 Onderhoudinventaris	3.049		6.800		3.720
4.4.2.3 Leermiddelen en ICT	<u>2.053.170</u>		<u>1.781.600</u>		<u>1.858.218</u>
		2.056.219		1.788.400	1.861.938
4.4.4 Overige instellingslasten					
4.4.4.1 Lasten Rotterdams Onderwijsbeleid	957.153		951.300		918.557
4.4.4.2 Opleiden in de School/samenwerking	164.388		168.100		116.873
4.4.4.3 Telefoon	44.597		46.200		61.378
4.4.4.4 Inhuur arrangementen	226.788		52.700		127.804
4.4.4.5 Kosten TSO/BSO	167.806		107.700		220.031
4.4.4.8 Lasten ouderbijdragen	505.519		28.100		543.692
4.4.4.9 Schoolmaatschappelijk werk	141.497		150.000		144.146
4.4.4.10 Overige	<u>263.714</u>		<u>278.200</u>		<u>206.151</u>
		2.471.462		1.782.300	2.338.632
Totaal instellingslasten	<u><u>5.178.970</u></u>		<u><u>4.271.700</u></u>		<u><u>4.836.634</u></u>
5 Financiële baten en lasten	2019 €		Begroting 2019 €		2018 €
5.1 Rentebaten					
5.1.1 Rentebaten	<u>0</u>	0	<u>0</u>	0	0
5.3 Waardeverandering financiële vaste activa en beleggingen					
5.3.1 Resultaat waardering koers effecten	<u>501.615</u>	501.615	<u>450.000</u>	450.000	<u>-1.971</u>
5.4 Overige opbrengsten financiële vaste activa en beleggingen					
5.4.1 Overige financiële baten Er zijn langlopende	<u>2.000</u>	2.000	<u>0</u>	0	<u>2.000</u>
5.5 Rentelasten					
5.5.1 Rente en overige financiële lasten	<u>-35.806</u>	-35.806	<u>-3.600</u>	-3.600	<u>-6.700</u>
Saldo financiële baten en lasten	<u><u>467.809</u></u>		<u><u>446.400</u></u>		<u><u>-6.671</u></u>

B14 Overige toelichting

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van accountants zijn ten laste gebracht van de organisatie, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

	KPMG	
	2019	2018
Onderzoek van de jaarrekening incl. btw	€ 69.098	€ 77.178
Onderzoek subsidie projecten incl. btw	€ 30.286	€ 32.872

WNT-verantwoording 2019 Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam

De WNT is van toepassing op Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam. Het voor de Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 152.000, bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse D.

Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor de Stichting is € 152.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van het algemeen bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2019 voor de eerste 12 maanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

	R. van den Berg
Bedragen x € 1	
Functiegegevens	Voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	123.933
Beloningen betaalbaar op termijn	19.942
<i>Subtotaal</i>	<u>143.875</u>
Individueel bezoldigingsmaximum	152.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totaal bezoldiging 2019	<u><u>143.875</u></u>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegest	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde b	N.v.t.
Gegevens 2018	
Bedragen x € 1	
Functiegegevens	Voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	123.169
Beloningen betaalbaar op termijn	18.191
<i>Subtotaal</i>	<u>141.360</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	146.000
Totale bezoldiging 2018	<u><u>141.360</u></u>

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	Mevr. J.E. Kallenbach-Heinen	Dhr. J.A. de Groen	Dhr. E.H. Hulst	Dhr. E.C. Lafeber	Dhr. M.B. de Haas
Functiegegevens	Voorzitter raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420
Individueel toepasselijke bezoldigingsmax.	€ 22.800	€ 15.200	€ 15.200	€ 15.200	€ 15.200
-/- onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018					
Aanvang en einde functievervulling 2018	1/1 - 31/12	1/12 - 31/12	1/12 - 31/12	1/12 - 31/12	1/12 - 31/12
Totale bezoldiging	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420
Individueel toepasselijke bezoldigingsmax.	€ 21.900	€ 14.600	€ 14.600	€ 14.600	€ 14.600
-/- onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2018	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

B15 Overzicht verbonden partijen

Beslissende zeggenschap	Juridische	Statutaire	Code	Eigen Vermogen	Exploitatie	Consolidatie
Code activiteiten: 4. overige						
Administratiekantoren Kind onderwijs Rotterdam BV	en BV	Rotterdam	4	€ 0	€ 0	Ja
Code activiteiten: 4. overige						
Stichting Steunfonds Kind Onderwijs Rotterdam	en BV	Rotterdam	4	€ 3.597.148	€ 109.431	Ja
Code activiteiten: 4. overige						

B16 Gebeurtenissen na balansdatum

Ontwikkelingen Corona

Als gevolg van de uitbraak van het coronavirus wereldwijd, inclusief Nederland, zijn door de Nederlandse overheid ingrijpende maatregelen genomen om het virus onder controle te krijgen. De gevolgen van deze maatregelen zullen in het boekjaar 2020 vooralsnog geen invloed hebben op de ontwikkeling van de subsidie toekenning, het resultaat en de financiële positie van de stichting. Hiermee is de continuïteit van de stichting niet in het geding.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

B17 Formele vaststelling jaarverslag 2019

Het jaarverslag 2019 is goedgekeurd door de raad van toezicht op,

.....

Mevrouw J.E. Kallenbach-Heinen

De heer M.B. de Haas

De heer. J.A. de Groen

Voorzitter

.....

.....

De heer E.H. Hulst

De heer E.C. Lafeber

.....

.....

Het jaarverslag 2019 is vastgesteld door het college van bestuur op,

.....

Handtekening voorzitter

R. van den Berg

.....

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

- C Overige gegevens**
- C1 Controleverklaring**

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1753425 20X00171863DHG d.d.

6 juli 2020

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.